

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RADOMYŠL,
JEJÍ PAMÁTKY A SOUČASNÝ STAV**

České Budějovice 2010©

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jan Podlešák

Vypracovala: Šárka Poláčková

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma Římskokatolická farnost Radomyšl, její památky a současný stav jsem vypracovala samostatně, s použitím literatury a pramenů, které uvádím v přiloženém seznamu.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích
dne 20. 4. 2010

Podpis.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce PhDr. Janu Podlešákovi za podnětné připomínky a rady k jejímu vytváření, dále Terezii Hašanové za cenné informace a motivaci, pracovníkům Státního okresního archivu ve Strakoniciích, zejména Mgr. Janu Olejníkovi, Národnímu památkovému ústavu památkové péče v Českých Budějovicích a Římskokatolické farnosti Radomyšl za podklady pro diplomovou práci.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Římskokatolická farnost Radomyšl, její památky a současný stav

Roman Catholic parish of Radomysl, her monuments and the
situation at the present time

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá tématem Římskokatolické farnosti Radomyšl především z pohledu uceleného souhrnu informací, který dosud nebyl v literatuře zpracován. Na základě použití uvedených publikací a z velké části badatelské činnosti byl uskutečněn sběr materiálu, jenž zachycuje tematiku Římskokatolické farnosti Radomyšl v celé její komplexnosti.

Úvodní kapitoly řeší problematiku vzniku dané farnosti, stručnou charakteristiku vzniku obcí spadajících pod farní obvod Radomyšl a dále nastiňují působnost rodu Bavorů a řádu Maltézských rytířů ve spojitosti s farnostmi. Nachází se zde také charakteristika farní budovy a přehled farářů spravujících tento farní obvod.

V další části práce je obsažen popis sakrálních památek dané farnosti, mezi něž patří především farní kostel svatého Martina a poutní kostel svatého Jana Křtitele v Radomyšli, Boží hrob a křížová cesta v Radomyšli, dále kostel svaté Ludmily v Zadních Zborovicích. Blíže je popisován vznik, historie, architektura a současné využití těchto staveb. Řadu sakrálních památek doplňuje charakteristika menších kaplí a božích muk v obcích farnosti.

V práci následuje kapitola věnující se významným osobnostem, jejichž působnost významně ovlivnila a ovlivňuje tento farní obvod. Jedná se o patera Josefa Lukáše, patera Petra Koutského, pastorační asistentku Terezií Hašanovou a bývalého starostu osady Zadních Zborovic Augustina Soukupa. Dále se práce zaměřuje na život farnosti a zahrnuje i její současný stav.

ABSTRACT

This dissertation of this document is the Roman Catholic parish of Radomysl in particular it is a comprehensive summary of information which has not yet been collected in any literature. Based on the publications listed and to a great extent on research work, a body of material has been created which portrays the Roman Catholic parish of Radomysl in all its complexity.

The introductory chapters discuss the origins of the parish of Radomysl and give a brief description of the communities which fall within its boundaries. The mention too the activities of the House of Bavor and of The Order of the Knights of Malta, as they affected the parish. They contain also a description of the buildings of the parish and a survey of the pastors who administered it.

A further part of this dissertation contains a description of the parish, in particular the parish church of St. Martin, the pilgrimage church of St. John Baptist, the Holy Sepulchre and the Way of the Cross, all in Radomysl, and the church of St. Ludmila in Zadní Zborovice. A more detailed description is given of the origins, the history and the architecture of these buildings, together with the way they are used. The tally of sacral monuments is completed by a description of the smaller chapels and wayside shrines in the parish.

There follows a chapter devoted to some of the notable personalities whose activities have had, and still have, an important influence on this parish. These are Father Josef Lukas, Father Petr Koutsky, the pastoral assistant Terezie Hasanova and the former chairman of the council of Zadni Zborovice, Augustin Soukup. After this the publication goes on to consider the life of the parish community, up to the situation at the present time.

OBSAH

1. ÚVOD.....	7 - 9
2. CÍL A METODIKA PRÁCE.....	10 - 11
2.1 CÍL PRÁCE.....	10
2.2 METODIKA PRÁCE.....	11
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	12
4. ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RADOMYŠL.....	13-35
4.1 OBCE SPADAJÍCÍ POD FARNOST RADOMYŠL A JEJICH VZNIK.....	13-22
4.2 VZNIK FARNÍHO ÚŘADU V RADOMYŠLI.....	23-25
4.3 ROD BAVORŮ A ŘÁD MALTÉZSKÝCH RYTÍŘŮ.....	26-29
4.4 FARNÍ BUDOVA FARNOSTI RADOMYŠL.....	30-31
4.5 FARÁŘI SPRAVUJÍCÍ FARNOST RADOMYŠL.....	32-33
4.6 SOUHRN PAMÁTEK FARNOSTI RADOMYŠL.....	34-35
5. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI.....	36-45
5.1 CHARAKTERISTIKA STAVBY.....	36
5.2 ARCHITEKTURA STAVBY.....	37-45
5.2.1 HISTORICKÉ PROMĚNY STAVBY.....	37-41
5.2.2 STAVBA KOSTELA DO DNEŠNÍ PODOBY.....	42-45
6. POUTNÍ KOSTEL SVATÉHO JANA KŘTITELE V RADOMYŠLI.....	46-51
6.1 CHARAKTERISTIKA STAVBY.....	46
6.2 ARCHITEKTURA STAVBY.....	47-51
6.2.1 HISTORICKÉ PROMĚNY STAVBY.....	47
6.2.2 STAVBA KOSTELA DO DNEŠNÍ PODOBY.....	48-51
7. FARNÍ EXPOZITURA ZADNÍ ZBOROVICE.....	52-53
7.1 FARÁŘI A PASTORAČNÍ ASISTENTI PŮSOBÍCÍ V EXPOZITUŘE ZADNÍ ZBOROVICE.....	53
8. FILIÁLNÍ KOSTEL SVATÉ LUDMILY V ZADNÍCH ZBOROVICÍCH.....	54-59

8.1 CHARAKTERISTIKA STAVBY	54
8.2 ARCHITEKTURA STAVBY.....	55-59
8.2.1 STAVBA PŮVODNÍ KAPLE.....	55-56
8.2.2 STAVBA KOSTELA DO DNEŠNÍ PODOBY.....	57-59
9. PŘEHLED MENŠÍCH KAPLIČEK A BOŽÍCH MUK V OBCÍCH FARNOSTI.....	60-64
10. VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI FARNOSTI RADOMYŠL.....	65-83
10.1 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI PŮSOBÍCÍ V RADOMYŠLI.....	65-71
10.1.1 DR. BOHUMÍR LIFKA.....	65-67
10.1.2 PATER JOSEF LUKÁŠ.....	68-69
10.1.3 PATER PETR KOUTSKÝ.....	70-71
10.2 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI PŮSOBÍCÍ V ZADNÍCH ZBOROVICÍCH.....	72-83
10.2.1 VIERA - TEREZIE.....	72-77
10.2.2 AUGUSTIN SOUKUP.....	78-83
11. SOUČASNÝ STAV FARNOSTI RADOMYŠL.....	84-88
12. ZÁVĚR.....	89-90
13. SOUHRN.....	91
14. SUMARRY.....	92
15. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	93-94
16. SEZNAM PŘÍLOH ·	95
17. PŘÍLOHY.....	96-122

1. ÚVOD

Římskokatolická farnost Radomyšl je na první pohled jednou z mnoha církevních institucí, kterých jsou v České republice stovky. Až při bližším seznámení se s touto farností začneme poznávat její půvab a můžeme se stát součástí příběhu, který vstoupil do historie. Při pohledu na dokonalost architektury jejích památek, ať již významných sakrálních staveb, jako je románský farní kostel svatého Martina v Radomyšli a barokní poutní svatostánek svatého Jana Křtitele, nebo méně významných kaplí a božích muk, pocítujeme jejich duši. Tyto okamžiky tvoří fragmenty, jejichž výpovědí jsou promluvy našich předků.

Když se blíže podíváme na význam termínu farnost, zjistíme, že vypovídá o celku zahrnujícím území několika obcí nebo o městě, případně jeho částech. Na pojem farnost lze nahlížet i z jiného hlediska než jen z územního vymezení, např. z hlediska národnostního. Nejdůležitějším faktem stále zůstává, že farnost není pouhou institucí, ale jedná se o soubor lidí majících určité ideály, cíle a poslání. A většinou jsou to právě tyto lidé, kdož vytvářejí kulturní hodnoty obcí. A s největší pravděpodobností stojí za to, podívat se blíže na jejich činy.

Byli to naši předkové, kteří nechali sobě i svým potomkům vystavět svatostánky a mnohdy na tyto stavby věnovali značnou část svého jmění. Vytvořili pro nás „názorné učebnice“, z nichž se můžeme dozvědět více o minulých dobách, tužbách a úsilí stavebníků. Dalším faktem zůstává skutečnost, že ač se člověk někde narodil a dlouhá léta v této lokalitě vyrůstá, nemá mnohdy ani nejmenší tušení o tom, jaké skvosty se v jeho rodném místě nacházejí a co se vlastně podílí na působení místního genia loci. A tak tomu bylo i u mě, jelikož v místě mého bydliště stojí krásný filiální kostelík zasvěcený patronce svaté Ludmile, jehož vzniku se účastnil

můj pradědeček. Vždycky jsem se o tomto svatostánku chtěla dozvědět více, protože už jen samotný pohled na něj mě uváděl do jiných světů. Ovšem žádná publikace o něm nebyla nikdy vydána, tak jsem se rozhodla zkoumat různé prameny. Přiblížit nejen sobě, ale i dalším zvědavým jedincům příběh zdejšího kostelíka a přilehlého okolí.

Navíc mě k práci přivedlo i zamyšlení nad skutečností, proč si někteří tohoto historického dědictví neváží a ještě další generace ochuzují o nezapomenutelné zážitky a poznání tím, že tyto chrámy vykrádají. Proto nakonec většina těchto staveb končí uzamčena a ani to mnohdy nestačí, aby byly uchráněny. Tak kde se stala chyba? Ve výchově? Ve vzdělání? Nejspíš jednotnou odpověď nenalezneme, důležité však je, aby se každý z nás zamyslel nad možnostmi, jak tomu zabránit. A možná že i poznání příběhů těchto památek a děl přiblíží mnohým hodnotu daných staveb.

Další myšlenkou, která mě přivedla ke zpracování této práce byl fakt, že v této farnosti jsem poznala jednu významnou osobnost, která mi ukázala nové směry. A předvedla, že na víru se dá nahlížet nejrůznějšími způsoby. Ona sama je obrazem „Boží náruče“, neboť každý jedinec má u ní stále dveře otevřené, pro všechny vždy najde vlídné slovo a pomůže mu nalézt správný směr. Díky ní se z malé nenápadné jihočeské vsí stala hodnotná lokalita s obrovským duchem, to ona vdechla genu loci třetí rozměr.

A při vytváření diplomové práce jsem narazila na další unikáty v podobě farního kostela svatého Martina v Radomyšli a především poutního kostela svatého Jana Křtitele. Objevila jsem mnoho nepoznaného, čímž jsem obohatila svého ducha. Důležité je také nahlížet na sakrální budovy vnitřně a přijímat veškeré výzvy, jež nám tyto objekty a jejich výzdoba nabízejí.

Také jsem chtěla přiblížit osudy některých osobností, aby nezůstaly zapomenuty, ale aby si lidé mohli uvědomit při vstupu do sakrálních objektů i

hodnoty těchto lidí. Na druhou stranu je důležité zmínit i skutečnost, že bez mnohých lidí by tu dnes sakrální svatostánky a kaple a kapličky vůbec nestály.

Tudíž se dostáváme k další skutečnosti a tou je fakt, že farnost není jenom institucí pro věřící, ale je jakýmsi pojítkem, mostem nebo lávkou, ať už tomu každý říká, jak chce, spojnicí všech lidí, věřících i ateistů. Tak se blíže podívejme na jednu farnost, na tu radomyšlskou. Sídlo této instituce se nachází na radomyšlské faře. Samotná farnost je stále činná i v dnešní době. Práce mapuje vznik a vývoj farnosti, sakrální památky, faráře a také se zmiňuje o rodu Bavorů a Řádu maltézských rytířů...

2. CÍL A METODIKA PRÁCE

2.1 CÍL PRÁCE

Cílem mé diplomové práce je podat ucelený přehled o vzniku a působení Římskokatolické farnosti Radomyšl. Dále zde zpracovávám přehled některých památek, které pod ni spadají. Konkrétně se jedná o:

Farní kostel svatého Martina v Radomyšli

Poutní kostel svatého Jana Křtitele v Radomyšli

Filiální kostel svaté Ludmily v Zadních Zborovicích.

Vyskytuje se zde také zmínka o dalších kaplích a božích mukách nacházejících se v obcích spadajících pod farnost, např. o zámecké kapli Nanebevzetí Panny Marie v Oseku, kapli svatého Jana Nepomuckého v Jemnici, kapli svatého Vojtěcha v Rojicích, křížové cestě v Radomyšli a dalších.

Práce je rozdělena na čtyři základní části, na charakteristiku Římskokatolické farnosti Radomyšl, jejích památek, významných osobností a současného stavu.

V první části je podán vznik a stručný popis obcí a osad spadajících pod farnost, vznik farního úřadu, spojitost s rodem Bavorů a Řádem maltézských rytířů. Tato část se zaměřuje na farnost Radomyšl, její vznik a působení v historii. Také je zde uveden přehled jednotlivých památek spadajících pod tuto instituci s jejich stručnou charakteristikou.

Druhá část práce se zaměřuje na obsáhlejší popis památek radomyšlské farnosti. Zejména tři nejvýznamnějších kostelů, dvou radomyšlských a jednoho kostela nacházejícího se ve farní expozituře Zadní Zborovice. Jedná se o farní kostel svatého Martina v Radomyšli, poutní kostel svatého Jana Křtitele tamtéž a filiální kostel svaté Ludmily v Zadních

Zborovicích. Daná část se zaměřuje na popis těchto památek a na vývoj jejich stavby.

Třetí část je zaměřena na významné osobnosti působící v této farnosti. Je rozdělena na dvě části, první zachycuje osobnosti působící v Radomyšli a druhá osobnosti významné pro osadu Zadní Zborovice. Pojednává se zde o dr. Bohumíru Lifkovi, pateru Josefu Lukášovi, pateru Petru Koutském, pastorační asistentce Terezii Hašanové a bývalém starostovi Zadních Zborovic - Augustinu Soukupovi.

Poslední, čtvrtá část je zaměřena na současné působení a činnost farnosti, je zde uvedena zmínka o pěveckém sboru svatého Martina a na konci je provedeno šetření, které zaznamenává působení farnosti v průběhu historie. Celá práce je doplněna bohatou obrazovou přílohou.

2.2 METODIKA PRÁCE

Pro tuto diplomovou práci byla zvolena metodika teoretické studie. Na základě uvedené literatury a z velké části badatelské činnosti byl podán souhrn vypovídající o tematice Římskokatolické farnosti Radomyšl. Bylo zde použito jak primárních zdrojů, tak sekundárních. Primární zdroje se odrážejí v získávání informací na základě šetření provedeného pomocí rozhovorů a dalších pramenů a dokumentů získaných na základě bádání v archivech a jiných institucích. Sekundární zdroje se objevují na základě prostudované literatury.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

Pokud se budeme chtít blíže podívat na tematiku Římskokatolické farnosti Radomyšl, nenajdeme žádnou publikaci, která by o ní komplexně pojednávala. Několik informací z historie nalezneme v knize:

- Lifka, Bohumír. Radomyšl. Dějiny jihočeského městečka a jeho okolí. Fotografie a kresby Jiří Černý. 1.vyd. Radomyšl: Obecní úřad v Radomyšli a Nadace historie Radomyšle, 1993. 300 s. ISBN 80-900018-8-2.

Tato publikace mapuje spíše historii městyse Radomyšl a jeho spojitost s šlechtickým rodem Bavorů a Suverénním řádem Maltézských rytířů. Pokud se budeme chtít zaměřit na památky farnosti, můžeme nahlédnout do publikací:

- Černý, Jiří. Poutní místa jižních Čech. Fotografie a kresby Jiří Černý. 1.vyd. České Budějovice: Veduta, 2006. 313 s. ISBN 80-86829-19-7.

- Nechvátal, Bořivoj. Radomyšl. Raně středověké pohřebiště. 1.vyd., Praha: Archeologický ústav AV ČR, 1999. 351 s. ISBN 80-86124016-9.

- Kašička, František. Radomyšl proměny městečka. Strakonice: Muzeum středního Pootaví, 1983. 116 s.

Všechny tyto publikace popisují především farní kostel svatého Martina a jsou zde uvedeny zmínky i o poutním kostele svatého Jana Křtitele. K filiálnímu kostelu svaté Ludmily v Zadních Zborovicích však nenalezneme žádné informace. A tak nám nezbývá, než nahlédnout do kronik. Něco z historie kostela svaté Ludmily se nachází ve Školní kronice Zadní Zborovice. O postavení kostela do dnešní podoby a jeho současnosti žádné publikace nepojednávají.

Několik informací z novodobějších dějin farnosti se můžeme dočíst ve Farní kronice Radomyšl. Avšak pro hlubší poznání této problematiky je potřeba bádát v dalších pramenech a lidových zdrojích.

4. ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RADOMYŠL

4.1 OBCE SPADAJÍCÍ POD ŘÍMSKOKATOLICKOU FARNOST RADOMYŠL A JEJICH VZNIK

Římskokatolická farnost Radomyšl tvoří menší celek sdružený z několika obcí a jejich občanů. Tento útvar se nachází v jižních Čechách a farní budova, hlavní sídlo daného obvodu, sídlí v městysi Radomyšl. Mezi obce, které spadají do zdejšího farního obvodu, můžeme řadit tyto: Radomyšl, Černíkov, Domanice, Hubenov, Chrást'ovice, Jemnice, Kaletice, Klínovice, Láz, Leskovice, Malá Turná, Osek, Petrovice, Podolí, Rohozná, Rojice, Třebohostice, Únice, Velká Turná, Zadní Zborovice. (Viz přílohu č. 1.)

Radomyšl:

Městys Radomyšl se rozkládá na průsečíku Horažd'ovice - Písek a Strakonice - Sedlice. Pokud se zaměříme na vznik městyse, narazíme na několik teorií. Například kronikáři se přiklánějí k tezi, která vychází z faktu, že na světě jsou jenom tři městečka, která nesou název Radomyšl. První z nich se nachází na severní Ukrajině blízko Kyjeva, druhé ve východním Polsku nedaleko Krakova a to třetí zaujímá své významné místo v českém Pošumaví. Někteří badatelé se proto domnívají, že průsečík těchto měst tvoří cestu, po níž se k nám dostali při svém putování staří Slované. Byli to snad oni, kdo osídlili území Radomyšle a rozhodli se zde vybudovat osadu a vepsat tak novou kapitulu do dějin? Mimo tyto ochránce však střežili Radomyšl ještě duchovní patroni a první z nich byli poustevníci svatého Ivana, českého patrona. Po nich přicházejí urození rytíři Maltézského řádu. Nemůže však původ jména Radomyšl souviset s chorvatskými slovesy *mysleti* a *raditi*? Anebo se vznik tohoto městyse

může spojit s panem Radomyslem a jeho dvorem, od něhož byl název pro osadu odvozen?¹ O co se však můžeme opřít, jsou nálezy z doby mladší doby bronzové, kdy se na zdejším území usídlil mohylový lid. Další zmínky o Radomyšli pocházejí z 12. století a jsou spojeny s rodem Bavorů a později řádem Maltézských rytířů.

Také okolní kopce byly osídlovány a vznikala zde raně středověká hradiště. Doložená fakta hovoří o osídlení krajiny v okolí Radomyšle v období od 8. a 9. století.

Černíkov:

Černíkov je osadou patřící pod obec Droužetice. Na kopci za osadou se nachází malá kaplička a také zde můžeme nalézt starobylý selský dvůr rodu Bavorů. Nad touto jihočeskou vesničkou se tyčí dva významné vrchy, Březový vrch (520 m) na severozápadě a vrch Tisovník (588,9 m), který se táhle rozkládá na jihovýchod od osady.

Pokud se podíváme do historie, první doloženou zmínku o Černíkově nalezneme v roce 1358, kdy místní selský dvůr patřil rodu Bavorů, kteří sídlili na strakonickém hradě. Později připadla osada i se sousedními Droužeticemi pod Řepickou tvrz, kterou spravoval od 16.století rod Hodějovických z Hodějova. Kolem roku 1650 došlo k připojení této tvrze i s Černíkovem k nedaleké Štěkni. Velkou újmu utrpěla vesnice během třicetileté války. V roce 1654 zde byly osídleny pouze dva selské dvory a zbylé čtyři usedlosti zůstaly prázdné. Pod Štěkeňskou správou spadal Černíkov až do konce feudalismu.²

---

¹Informace o vzniku městyse Radomyšl čerpány z: Dr. LIFKA, Bohumír . *Radomyšl. dějiny jihočeského městečka a jeho okolí.* vyd.1. Obecní úřad v Radomyšli a Nadace historie Radomyšle : [s.n.], 1993. 80-900018-8-2. s. 40-41.

²PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic : Díl II., Jižní Čechy.* 1. Praha : Libri, 2004. ISBN 80-7277-149-3. s. 75 -76.

Osada je vystavěna na obdélníkovém půdorysu tvořícím náves s rybníkem uprostřed. Kolem ní se rozkládá šest stavení. S drobnějšími úpravami se tento ráz zachoval dodnes. Černíkov se řadí svou architekturou k jedné z nejvýznamnějších jihočeských vesnic. Tyto významné památky jsou unikátní minimálním zásahem do jejich vývoje.³

Domanice:

Domanice jsou osadou, která patří pod městys Radomyšl a nachází se necelé dva kilometry od něj směrem na Strakonice. V souvislosti s touto osadou se připomíná tvrz, která by se měla nacházet v místě čp. 16, a za obcí menší kaplička.

Hubenov:

Osada Hubenov spadá pod obec Únice. Má své kořeny ve 14. století. V roce 1345 prodal Vilém ze Strakonice měšťanovi Jindřichu zvanému "Švejčák" a jeho dědicům jeden a půl lánů pozemku na místě zvaném Bychnov, poblíž hranic osad Únice a Klínovice, na sedm let bez jakýchkoliv poplatků. Po uplynutí této doby měl Jindřich zaplatit jisté poplatky a pak území užívat svobodně. Hubenov nesl původně název Bychnov a až v pozdější době začal užívat názvu Hubenov. Název této obce vysvětluje dvojí teorie. Jedna praví, že zdejší lidi trápila chudoba, a ta druhá, že vesnice patřila nějakému Hubenému. V roce 1727 došlo k dalšímu významnému mezníku obce. Vrchností zde byl založen poplužní dvůr, který se honosil názvem Dietrichstein podle význaného maltézského velkopřevora Gundakara Poppa hraběte Dietrichsteina.⁴

Chrástovice:

---

³PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic : Díl II., Jižní Čechy*. 1. Praha : Libri, 2004. ISBN 80-7277-149-3. s 75 -76.

⁴KOBLASA, Pavel; MAREŠ, Stanislav. *Také přes Únice a Hubenov šel čas*. obec Únice : [s.n.], 2008. s. 7 -13.

Obec Chrášťovice se nalézá devět kilometrů na sever od Strakonice. Leží v nadmořské výšce 500 - 550 m. V blízkém okolí vísky se rozkládá vrch Drašín (556 m), zvaný též Leskovická hora.

První historicky dochovaná zmínka o této obci pochází z roku 1544, kdy obec připadla pod správu Řepice a stala se součástí panství rodu Hodějovských z Hodějova. V roce 1577 se ujali správy obce páni z rodu Štemberků a vesnice tak začala patřit pod Sedlici. V roce 1726 se dostala do správy k drhovelskému panství, jenž připadlo k majetku Černínů z Chudenic. Dále v 18. století došlo k provdání jedné z dědiček panství za potomka rodu Lobkoviců, a tak Chrášťovice spadly pod jejich správu. Po roce 1848, po zrušení roboty panství zaniklo a Chrášťovice se staly samosprávnou obcí.⁵

Ve starých spisech se dochoval název obce pod termínem Krašťovice, který byl ovšem změněn prohlášením zemské správy. Tento výnos pozbyl své platnosti od 22. února roku 1924. Od té doby nese obec současný název Chrášťovice. Název nejspíš vznikl odvozením od jména Chrast.⁶ Na návsi stojí kaple svatého Jana Křtitele a u ní je umístěn pomník věnovaný památce obětí padlých za první světové války.

Jemnice:

Jemnice, tato malá osada, spadá pod obec Osek a nachází se od něj asi dva kilometry východním směrem. Skládá se z 46 popisných čísel. Skvostem této obce je kaple svatého Jana Nepomuckého.

Kaletice:

Kaletice tvoří menší osadu ležící jeden kilometr západně od Radomyšle. Její název vznikl odvozením od jména Kaleta. Poprvé v historii

---

⁵ *Obecní úřad Chrášťovice* [online]. 07.06.2009 [cit. 2009-09-15]. Historie Chrášťovic. Dostupné z WWW: <<http://www.chrastovice.cz/historie/historiechrastovic>>.

⁶ Dr. LIFKA, Bohumír. *Radomyšl. dějiny jihočeského městečka a jeho okolí.* vyd.1. Obecní úřad v Radomyšli a Nadace historie Radomyšle : [s.n.], 1993. ISBN 80-900018-8-2. s. 42.

byly Kaletice zmíněny v roce 1543. V roce 1569 se v malém údolíčku nacházely dva dvory. Na jednom z nich se stal hospodářem Štěpán Bavor, který nejspíše nastoupil po Kaletovi. Druhý dvůr byl obhospodařován v letech 1569 - 1583 Adamem Konvice a v roce 1583 se po něm ujal hospodářství syn Jakub Konvice. V roce 1790 se zde nacházelo šest čísel popisných s 51 obyvateli.⁷ V 19. století byla v osadě vybudována malá kaplička.

Klínovice:

Osada Klínovice, jež je součástí obce Chrástovice, se nachází severním směrem od Strakonice. Rozkládá se na severní části úpatí vrchu, zvaného Březový. Podle písemných pramenů spadá první zmínka o této osadě do roku 1345. Vesnice byla darována johanitské komendě rodem Bavorů ze Strakonice, konkrétně Vilémem ze Strakonice, bratrem Bavora III. V majetku johanitů zůstaly Klínovice až do konce feudalismu a jejich správa náležela rychtě z blízkého Mnichova. V roce 1654 se nacházelo v obci šest selských gruntů. Osada je vystavěna na trojúhelníkovém půdorysu, jenž tvoří náves. Dále se její výstavba soustředila kolem cesty vedoucí do nedalekých Únic. Náves je obohacena o menší kapli s věžičkou v hřebenu střechy, další kaplička se nachází na cestě do Podolí, jedná se o kapli výklenkovou.⁸

Láz:

Osada je součástí městyse Radomyšl a leží přibližně tři kilometry na sever od něj. Obec má 45 popisných čísel a k trvalému pobytu je přihlášeno 77 obyvatel. Na návsi byla vystavěna ve druhé polovině 18. století kaplička Panny Marie.

Leskovice:

---

⁷Informace čerpány z kalendáře: Ing. Kolt, Stanislav. Strakonicko města, obce, vesnice, osady 2009.

⁸PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic : Díl II., Jižní Čechy*. 1. Praha : Libri, 2004. ISBN 80-7277-149-3. s. 195 -196.

První písemná zmínka o zdejší osadě pochází z 12. století, konkrétně z roku 1186. Jméno získala po Leskovi. Tato osada spadá pod správu městyse Radomyšl. Nachází se od něj jeden kilometr severozápadním směrem. Osada je rozmístěna podél komunikace II/139. Nachází se zde 33 čísel popisných.

Malá Turná:

Osada Malá Turná je malou vsí, jež spadá pod obec Osek. Nachází se přibližně o dva kilometry dále severně od Oseka. V evidenci je zde 37 čísel popisných.

Osek:

Obec Osek se rozkládá osm kilometrů severovýchodně od Strakonice. V roce 1392 se stala obec sídlem vladyky Vláška. V 15. století zde byla vystavěna tvrz, která spadala pod správu rodu Záborských z Brloha. V roce 1529 se k moci dostal Jan Osecký z Brloha, který zemřel v roce 1532 bez potomků a vlastníky oseckého statku se staly jeho sestry Dorota, Lidmila a Kateřina. Rozhodly se, že tvrz se dvorem a vsí Osekem i dalšími statky v Jemnicích a Turné prodají Jiřímu Čejkovi z Olbramovic. Po něm Osek zdědil jeho nejmladší syn Václav, jenž v roce 1577 přikoupil osadu Malá Turná. Po Václavově smrti připadl Osek jeho synům. Když byli zbaveni majetku za stavovského povstání, koupil Osek Karel z Lichtenštejna, ale zanedlouho ho prodal Rudolfovi Lažanskému z Bukové. Od té doby až do 18. století spravovali Osek pánové z rodu Lažanských. V 19. století získal správu Oseka rytíř Daubek z Oseka.⁹ V Oseku se nachází zámecká kaple Nanebevzetí Panny Marie.

V Oseku se v minulosti nacházela židovská obec, jejíž existenci dokládá místní židovský hřbitov v lese za vesnicí, na němž je pohřben děd

---

⁹NECHVÁTAL, Bořivoj; KAŠIČKA, František. *Obec Osek* [online]. c2006 [cit. 2009-09-10]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.obec-osek.cz/showpage.php?name=historie>>.

spisovatele Franze Kafky, Jakob Kafka (dochovaný náhrobek), a také spisovatelova babička.

Petrovice:

Osada Petrovice spadá pod obec Osek a rozkládá se asi devět kilometrů severovýchodním směrem od Strakonice. První zmínka o Petrovicích je z roku 1342, kdy byl píseckému klášteru odváděn plat z této obce Alberou z Dobevi.

Další odkaz pochází z roku 1444, tehdy došlo ke konfliktu mezi Petrem z Dobevi a městem Písek, jelikož Petr z Dobevi obvinil Písek z neoprávněného držení vsi Petrovice. Přesto došlo později k zapsání vsi Petrovic do zemských desek města Písku. A následně berní rula, pocházející z roku 1654, uvádí, že se zde nacházela čtyři stavení a krčma.¹⁰ Pozůstatky někdejší petrovické tvrze či hrádku se nacházejí nad soutokem Brložského a Petrovického potoka.

Podolí:

Podolí je poprvé připomínáno v roce 1349. Jedná se o menší osadu, která je součástí městyse Radomyšl, a nachází se asi dva a půl kilometru západně od Radomyšle. Má v evidenci 24 popisných čísel. Na návsi stojí kaplička svatého Vojtěcha.

Rohozná:

Rohozná je osada nevelkého rozsahu, která spadá pod obec Osek. Tato víska je od Oseka situována asi jeden kilometr jihovýchodním směrem. Má 22 popisných čísel.

Rojice:

---

¹⁰NECHVÁTAL, Bořivoj; KAŠIČKA, František. *Obec Osek* [online]. c2006 [cit. 2009-09-10]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.obec-osek.cz/showpage.php?name=historie>>.

Tato osada spadá pod městys Radomyšl a leží tři a půl kilometru na sever od něj. Skrz obec prochází železniční trať Březnice - Strakonice. Vesnici tvoří 39 popisných čísel.

Třebohostice:

Hradiště Třebohostice z pozdní doby halštatské je oválné hradiště o rozloze 1,3 ha a je situováno na temeni kopce v lokalitě Zámek. Celý obvod hradiště je obklopen valem v délce 422 m, který místy dosahuje výšky více než 2 m. Uvnitř hradiště je patrné čtyřúhelníkové ohrazení, které je ale novodobé. Hradiště vzniklo v pozdní době halštatské (6. stol.př.n.l.), užíváno bylo i v době laténské a déle pak ve vrcholném středověku. Byly zde nalezeny zlomky keramiky z doby halštatské, laténské a ze středověku. Údajně byl na hradišti nalezen bronzový náramek pozdně halštatského typu.

Třebohostice patří do tzv. Věnecké skupiny, tj. mezi čtyři hradiště ve středním Pootaví, která leží na ose orientované od jihu k severu a jsou datovaná do 6.-5. století př. Kr. (Věneč, Němětice, Libětice, Třebohostice)¹¹

První historická zmínka o Třebohosticích je datovaná do roku 1357. K zakládání menších sídlišť docházelo ve 14. století, když po vypálení pralesa, jenž se nacházel v tamních prostorách, začala vznikat kolem menšího pramene osídlení.¹² Některá nevýznamná zanikla, ale ta větší se honosila například kostelem. A tak později na návsi v Třebohosticích byla postavena kaplička. Název obce je pravděpodobně odvozen od jména Třebohost. Nejdříve v 13. století byl vlastníkem oblasti rod Bavorů ze Strakonice, dále pak v 15. století Lev z Rožmitálu a v 19. století se správci stali baroni z Hildprandtů.

¹¹ *Archeolog.cz* [online]. c2009 [cit. 2009-10-26]. Třebohostice, hradiště Zámek. Dostupné z WWW: <<http://www.archeolog.cz/lokalita/trebohostice-hradiste-zamek/14>>.

¹² *Obec Třebohostice* [online]. c2005 [cit. 2009-07-11]. Charakteristika obce. Dostupné z WWW: <<http://www.trebohostice.unas.cz/obec.php>>.

Na východním okraji Třebohostic se nacházejí boží muka vystavěná na obdélníkovém půdorysu s jednoduchým zaklenutým výklenkem a nikou, a celá stavba je zakončena sedlovou stříškou. Poblíž nich na levé straně se nachází vysoký kamenný kříž. Jižně pod obcí leží rybník, který je v dnešní době majetkem dědiců Hildprandtů z Blatné.¹³

Únice:

Zmínka o obci Únice je poprvé v historii zaznamenána v roce 1308, kdy 22. ledna věnoval Bavor III. ze Strakonice tuto obec řádu johanitů. Další záznam o Únicích pochází z roku 1569, kdy byl pořízen pro panství ve Strakonicih urbář jedním ze členů johanitského řádu, velkopřevorem Václavem Zajícem z Házmburka.¹⁴ V roce 1654 se ve vsi nacházely čtyři usedlosti, jeden selský grunt a tři chalupy. Obec je rozptýlena podél komunikace a v severní části ukončena nepravidelnou trojúhelníkovou návší, kde stojí poblíž největšího statku menší zvonička zakončená střechou ve tvaru jehlanu. Nalevo od ní je umístěn litinový kříž. Na okraji vísky u cesty mají své místo boží muka.¹⁵

Pokud se budeme zabývat názvem obce, tak dojdeme k závěru, že název Únice byl pravděpodobně odvozen od jména Uněslav nebo Uněmír, přesněji od jeho zkratky Úňa nebo Úněj. Vesnice s tímto názvem se nachází v České republice pouze jedna.

Velká Turná:

Obec Velká Turná se rozkládá jihovýchodním směrem od obce Sedlice. První historické svědectví je z roku 1372 - ve spojení s Matějem z Turné. Velká Turná měla statut statku, jenž patřil hlavně konventu

---

¹³ *Obec Třebohostice* [online]. c2005 [cit. 2009-07-11]. Charakteristika obce. Dostupné z WWW: <<http://www.trebohostice.unas.cz/obec.php>>.

¹⁴ KOBLASA, Pavel; MAREŠ, Stanislav. *Také přes Únice a Hubenov šel čas*. obec Únice : [s.n.], 2008. s. 11.

¹⁵ PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic : Díl II., Jižní Čechy*. 1. Praha : Libri, 2004. ISBN 80-7277-149-3. s. 468.

johanitů ze Strakonice. V 16. století připadla část obce k Osecké tvrzi a jistý podíl se přidružil k Dobevi. Roku 1654 se uvádí osm usedlostí užívaných a obydlených a sedm usedlostí prázdných. Později se stala Velká Turná součástí obce Sedlice. V roce 1739 se obě připojily k Drhovelské správě. Toto uspořádání si zde se až do konce feudalismu.¹⁶ Obec je vystavěna okolo lichoběžníkové návsi, která je zpola uzavřena. V její jižní části byla vystavěna kaplička obdélníkového půdorysu.

Zadní Zborovice:

Název Zborovice pochází z pojmu ves lidí Zborových nebo Sborových.¹⁷ Osada vyrostla na místě keltského hradiště, které bylo obeháno kamennými valy a jeho vznik je datován do doby laténské. Mohly se nacházet na známém vrchu nesoucím jméno Zámek a v jeho okolí. Severním směrem od vrchu se rozkládá návrší Hřeben. Mezi nimi vytéká malý pramen. Valy hradiště zajišťovaly obranu. Byly zde objeveny keramické nádoby z doby halštatské a laténské. K místnímu hradišti se vztahuje pověst, podle níž chtěl za dávných časů nechat vystavět jistý rytíř zámek s kostelem. Vše, co bylo přes den postaveno, náhle v noci mizelo. Tak se rytíř rozhodl pro opatření, že nechá na místě hlídat odsouzeného k smrti. Aby nemohl utéct, nechal jej rytíř přivázat ke stromu. Hlídač nevydržel a usnul, ovšem po půlnoci našel rytíř hlídače i s veškerým zdivem. Na tento popud nechal zde rytíř postavit klášter.¹⁸ Až v roce 1538 je osada poprvé historicky doložena.

---

¹⁶PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic : Díl II., Jižní Čechy*. 1. Praha : Libri, 2004. ISBN 80-7277-149-3. s. 475 -476.

¹⁷KUNCIPÁL, Karel. O původu obcí : Zadní Zborovice. *Listy Strakonicka*. 02.02.1994, 2, 27, s. 11.

¹⁸ŠIMON, Eduard . Co rytíř postavil, v noci záhadně zmizelo : okolí Zadních Zborovic je bohaté na mohyly z období laténského. *Listy Strakonicka*. 10.03.1995, 3, 59, s. 11.

4.2 VZNIK FARNÍHO ÚŘADU V RADOMYŠLI

Farní úřad v Radomyšli byl založen roku 1323 Vilémem Bavorem ze Strakonice, který listinou ze 3. září roku 1323 potvrdil darování farního kostela sv. Martina a fary johanitům, jež jsou od roku 1520 nazýváni Maltézští rytíři, a až do 7. září 1848 se stávají jedinou vrchností obce (tohoto roku bylo totiž zrušeno poddanství). Jmenování farářů spadalo pod patronát strakonického převora. Ten vybíral církevníky buď ze členů řádu, anebo ze světských kněží.

V období let 1352 - 1405 patřila radomyšlská fara do obvodu bozenského děkanátu (území dnešního Březnicka směrem k Příbrami) v arcidiakonátu bechyňském. Po zavedení vikariátní organizace připadla farnost do horažďovického vikariátu.¹⁹ V roce 1545 nechal farář Mikuláš Křížek vybudovat poutní kostel sv. Jana Křtitele. Kostelík byl vystavěn na místě, kde se našel poklad, z něhož stavba, kterou obklopovalo pět kaplí a hřbitov, byla zaplácena.

V roce 1733 došlo velkopřevorem johanitů, Gundakerem Poppem z Dietrichsteina k odstranění původního kostela i s kaplemi, a na jeho místě vyrostl nový svatostánek vysvěcený 5. října 1738.²⁰

Dne 15. února 1811 získala fara na významu, když povýšila na děkanství. Pod jeho obvod spadaly tyto obce: Černíkov, Domanice, Hubenov, Chrášťovice, Jemnice (s Jemnickým Podolím), Kaletice, Klínovice, Láz, Leskovice, Osek, Petrovice, Podolí, Radomyšl, Rohozná, Rojice, Třebohostice, Malá a Velká Turná, Únice a Zadní Zborovice. V Jemnici se nacházela kaple sv. Jana Nepomuckého, v Oseku vyrostla na návsi zámecká kaple Nanebevzetí Panny Marie, další v řadě zaujímá své místo kaple svatého

---

¹⁹Děkanský úřad Radomyšl. Strakonice : Okresní archiv ve Strakonících, č. 100.1969. s. 1-2.

²⁰Tamtéž.

Vojtěcha v Rojicích a mezi posledními se tyčí filiální kostel svaté Ludmily v Zadních Zborovicích. (Viz přílohu č. 2.) V této farnosti byl učiněn soupis věřících. V roce 1859 se uvádí 4164 katolíků, v roce 1948 činilo šetření 3784 katolíků a 171 příslušníků jiných vyznání. Děkanství vlastnilo osmnáct hektarů polí, dvanáct hektarů luk, šestnáct hektarů lesů a dva celých osm hektarů rybníka.²¹

Pod útvar farní školy v Radomyšli spadala Radomyšl, Kaletice, Černíkov, Hubenov, Podolí, Klínovice, Domanice, Chrástovice, Leskovice, Rohozná, Rojice, Láz, Velká a Malá Turná. Ostatní obce patřily pod působnost filiálních škol v Jemnici (také Brus a Kbelnice z obvodu fary štětkeňské) a v Zadních Zborovicích.²²

V roce 1914 došlo při radomyšlském děkanství ke zřízení farní expozitury v Zadních Zborovicích, kde expozita vyřizoval sám správní záležitosti nezávisle na Radomyšli, a jeho sídlem se stala farní budova v Zadních Zborovicích. (Viz přílohu č. 3.)

Díky náboženským nepokojům, které zachvátily naši zemi, nastávaly těžké chvíle i řádu Maltézských rytířů - převážně s ustanovováním duchovních ze svých řad na farnosti. Proto se někdy museli uchýlit k řešení tohoto problému, výběrem duchovního ze světských řad a nikoliv z katolického prostředí. A tak se z historických pramenů dozvídáme, že v krátkém období na radomyšlské faře setrval také evangelický kněz. Jeho jméno znělo Eliáš Spaldholz a podepsal se jako kněz radomyšlský pod latinské verše v kancionálu „*Písně chval božských*“ z roku 1602).²³

---

²¹Děkanství úřad Radomyšl. Strakonice : Okresní archiv ve Strakonici,č.100. 1969. s. 1-2.

²²Tamtéž.

²³*Radomyšl* [online]. 10.09.2007 [cit. 2009-10-17]. Dějiny Radomyšle. Dostupné z WWW: <http://www.radomysl.com/index.php/cs/z-historie-obce/zajimave-postehy/331-dny-radomyse-v-kostce?start=2http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99_n_l>.

Posledním knězem, který sídlil na radomyšlské faře, byl pater ing. Petr Koutský, který zde působil od 12. července 1990 až do roku 2000.²⁴ kdy musel z osobních důvodů odejít na Moravu. V současnosti spravuje farní obvod pater Jiří Cihelna, jenž má ještě na starosti další dva obvody. Farní obvod Římskokatolická farnost Sedlice, kde sídlí v místní farní budově a Římskokatolickou farnost Záboří. Tudíž ve farních obvodech Radomyšl a Záboří u Blatné působí pater Jiří Cihelna jako administrátor *excurrento*, neboli dojíždějící administrátor, což je v České republice, kde je nedostatek kněží, velmi častým jevem.

Na faře v Zadních Zborovicích byl posledním sídlícím expozitou farář Josef Kášek, který zde působil do roku 1948. Poté již žádný duchovní farní budovu jako své sídlo nevyužíval. Mše svaté v kostelíku v Zadních Zborovicích začal sloužit opět kněz pověřený správou radomyšlského obvodu, kam Zadní Zborovice spadají. Tudíž farní budova na nějaký čas zcela osiřela. V současné době zde působí pastorační asistentka Terezie Hašanová, jež velice vypomáhá současnému knězi Jiřímu Cihelnovi, protože se stará o duchovní život místních obyvatel a v pravidelných intervalech přináší Boží slovo těm, kteří se již mše svaté v místním kostele účastnit nemohou. Spravuje místní kostelík a farní budovu, kterou především svépomocí podrobila mnoha opravám a dokázala z ní vytvořit chloubu a ozdobu zdejší osady.

V období komunistické diktatury, kdy docházelo k likvidaci řeholních řádů, byl Maltézským rytířům majetek v Radomyšli odebrán a připsán k církevnímu majetku na diecézi. I přesto, že v nedávné době došlo k navrácení vlastnictví Maltézským rytířům, pastorační činnost a bohoslužby připadají nadále k výkonu diecéze.

---

²⁴PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

4.3 ROD BAVORŮ A ŘÁD MALTÉZSKÝCH RYTÍŘŮ

První zmínky o působení Maltéžského řádu na Strakonicku spadají do období kolem 12. století. Napovídají o tom nálezy křesťanského pohřebiště v Radomyšli a stavba románského kostela svatého Martina. Významný rok 1169 se zapsal do historie vznikem johanitské komendy u Juditina mostu v Praze a také obdobím postupného přechodu rodu Bavorů z Moravy do Čech. Ke spojení moci mezi rodem Bavorů a řádem Maltéžských rytířů došlo darováním části hradu v roce 1243 tomuto johanitskému řádu. Takto začala ve Strakonících sedm století dlouhá etapa jejich působení a téměř 150 let dlouhé soužití světské a církevní moci na jednom hradním sídle.²⁵

Rod Bavorů ze Strakonic:

Pokud provedeme průřez historií a budeme se chtít podívat blíže na rod Bavorů ze Strakonic, jako na prvního narazíme na Bavora Kmeta. Písemná zmínka o tomto šlechtici pochází z roku 1167. Během jeho panování byla postavena kaple, jejíž základy se nachází pod dnešní kapitulní síní strakonického hradu.²⁶

Dalším významným představitelem tohoto šlechtického rodu byl Bavor I. Tento šlechtic se neustále pohyboval v blízkosti panovníků Václava I. a Přemysla Otakara II. V roce 1243 daroval část strakonického panství johanitskému řádu. Sám se účastnil tří křížových výprav. Roku 1260 Bavor I. umírá. Zanechává po sobě dva potomky, dceru Domaslavu, jež se provdala za Jindřicha z Lichtenburka v roce 1256, a syna Bavora II., který se oženil s levobočnou dcerou krále Přemysla Otakara II. Anežkou, čímž zaručil

---

²⁵Fibich, Ondřej. Maltéžský řád na Strakonicku. [Ilustrátor Zdirad J. K. Čech]. Strakonice : Fibich, 2004. 24 s.

²⁶Strakonice - vlastivědný sborník. 1. Kapitoly z historie. [Zpracoval kolektiv autorů]. Vyd. 1. Strakonice : Město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1.

přízeň panovníka k tomuto šlechtickému rodu. Bavor I. si za zásluhy ve svém životě vysloužil odměnu v podobě užívání zavínuté střely ve svém znaku.²⁷

Po Bavorovi I. nastupuje jeho syn Bavor II, též nazýván jako Bavor Veliký. Dosáhl nejvyšší hodnosti z celého rodu, dostal se až na funkci nejvyššího maršálka Českého království a upevnil tak význam rodu v dějinách. Za jeho éry prožil strakonický hrad největší rozkvět. Došlo k výstavbě nového hradního paláce a také věže, nesoucí v dnešní době název Rumpál.²⁸ Ani on nezanevřel na johanity a stále s nimi pěstoval přátelské vztahy. Bavor II. měl tři potomky, nejstaršího syna Bavora III., syna Mikuláše a nejmladšího syna Viléma.

Po jeho smrti se ujal vlády nad Strakonickem potomek Bavor III, který zastával místo purkrabího na královském hradě Zvíkově. Plánoval přesunout sídelní centrum svého rodu do Horažďovic a roku 1306 se stal velkopřevorem řádu svatého Jana. S manželkou Markétou z Rožmberka neměli žádné potomky. Proto se o panství, jak dokládají písemné prameny v roce 1313, podělil se svými bratry, Vilémem a Mikulášem.²⁹

Strakonice spravoval až do roku 1359 Vilém ze Strakonic, který roku 1320 daroval Maltézským rytířům kostel svatého Martina v Radomyšli i s farou. Oženil se s Markétou ze Šternberka, jež po jeho smrti od roku 1359 žila na radomyšlské tvrzi.

Posledním v řadě Bavorů, který působil na strakonickém panství, byl Bavor IV. (synovec Bavora III). Neoplýval příliš velkým majetkem, proto docházelo mezi ním a johanity k rozkolu, jelikož k nim nebyl tak štědrý jako jeho předchůdci. Přesto se snažil tento řád podporovat, a to především ve Strakonících. Zemřel kolem roku 1380, vládu nad strakonickým panstvím

---

²⁷Strakonice - vlastivědný sborník. 1. díl, Kapitoly z historie. [Zpracoval kolektiv autorů]. Vyd. 1. Strakonice : Město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1.

²⁸Tamtéž.

²⁹Tamtéž.

převzal za nezletilé potomky Zdeněk Lev z Rožmitálu. Spravoval panství pouhých čtrnáct let, poté se ujali vlády oba synové, ale jelikož neuměli příliš hospodařit, došlo v roce 1402 k odprodání celého panství johanitům.³⁰

Řád Maltézských rytířů:

Vznik rytířských řádů je úzce spjat s obdobím křížových výprav. Tento jev můžeme vysledovat i u johanitského řádu v období 11. století, kdy evropští zástupci johanitů započali dlouhé cesty do Palestiny, jež trvaly celých dalších dvě stě let. Pokud se začneme zamýšlet nad motivem jejich jednání, narazíme na jasnou odpověď. Křižáci se snažili osvobodit Jeruzalém od nadvlády Arabů(Saracénů).³¹

K vítězství nad nimi došlo v roce 1099 a tento rok je též brán jako zrod rytířských řádů. Členy se stávali především ti bojovníci, již se z nejrůznějších důvodů rozhodli v Palestině zůstat. Za místo svých schůzek ustanovili kostel poblíž chrámu Božího hrobu v Jeruzalémě, který nechali zasvětit svatému Janu Křtiteli. Začali se starat o nemocné a raněné, později se podíleli na obraně hranic Svaté země. Johanité získali mnoho majetku od jeruzalémského lidu.³²

V letech 1291 - 1309 došlo k přeložení jejich sídla na Kypr a posléze v roce 1309 na Rhodos, kde setrvali do roku 1522. V roce 1534 získali johanité od císaře Karla V. darem souostroví Maltu a řád tak změnil název na „maltézský“. Zde vlastnili sídlo až do roku 1798 a poté přemístili své centrum v roce 1834 do Říma.³³

Maltézští rytíři začali šířit své působení po Evropě. A v období panování krále Vladislava II. zapouští řád své kořeny v Praze se sídlem u

---

³⁰Strakonice - vlastivědný sborník. 1. díl, Kapitoly z historie. [Zpracoval kolektiv autorů]. Vyd. 1. Strakonice : Město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1.

³¹HRDINOVÁ, Ivana. Kdo byli johanité : z dějin řádu maltézských rytířů. *Listy Strakonicka*. 25.05.1994, 2, 122, s. 11.

³²Tamtéž.

³³Tamtéž.

kostela Panny Marie pod řetězem a též ve Strakonících, na místním hradě. Zde rytířům poskytl zázemí šlechtický rod Bavorů. V roce 1320 dostali johanité od tohoto šlechtického rodu darem faru v Radomyšli. V roce 1359 jim připadla celá obec i s tvrzí a od toho data zde vznikla komenda. Farní kostel svatého Martina daroval řádu Vilém ze Strakonic. Roku 1402 připadlo celé strakonické panství do rukou Maltézských rytířů. Po roce 1420, kdy došlo ke zničení pražského sídla rytířů husity, stávají se Strakonice sídelním centrem johanitů.³⁴ V roce 1694 přesídlil řád natrvalo ze Strakonic do Prahy.

Těžké období nastalo řádu v letech 1919 - 1920, kdy došlo k pozemkové reformě a v pozdějších letech zasadila další hluboké rány řádu fašistická diktatura a totalitní komunistický režim. V roce 1950, když docházelo k likvidaci řádů a kongregací, odebral stát Maltézskému řádu světské nemovitosti. Mezi nimi šlo i o Radomyšl, toto vlastnictví církevních nemovitostí však bylo vráceno řádu v roce 2008. Jednalo se o farní kostel a farní pozemky s farou, které byly po likvidaci řádu připsány jako církevní na diecézi. Na farnosti se nic nemění. Pastoraci a bohoslužby nadále vykonává diecéze. Duchovním správcem je světský kněz a není nahrazován knězem řeholníkem.

---

³⁴Skřivánek, František. Rytíři svatého Jana jeruzalémského u nás. Praha: Klub pro českou heraldiku a genealogii. 1995. s. 73.

4.4 FARNÍ BUDOVA V RADOMYŠLI

Farní úřad v Radomyšli byl založen roku 1323 Vilémem Bavorem ze Strakonice. Listina ze 3.září roku 1323 potvrzuje darování kostela sv. Martina a fary johanitům. Fara v Radomyšli byla významnou správní jednotkou v církevní organizaci.

Farní dvorec vyhořel v období počátku třicetileté války, zřejmě kolem roku 1621, kdy ze sídelní budovy zůstala pouze zřícenina. Předchozí farní budovu z roku 1642 byla zničil vpád francouzsko - bavorských vojsk do Čech v roce 1742. Dnešní jednopatrová budova fary byla vystavěna v období let 1745 - 1747.

Barokní budova děkanství pochází z let 1736 - 1767. V této době došlo k rekonstrukci malého špýcharu, jenž se nacházel přes ulici přímo proti kostelu a sousedil s nynějším pohostinstvím. Špýchar býval obydlím farářů a kaplanů. V tehdejší době se v něm nacházela spojovací lávka ve výši asi pěti metrů, která vedla ke šnekovému schodišti do sakristie kostela. Do dneška se zachovaly dva kamenné nosníky, na nichž byla upevněna. Nacházejí se z venku schodiště na kostele. Fara vlastnila mnoho polností a lesů, a proto se na jejích pozemcích nacházely i hospodářské budovy. Měla dokonce vlastní pivovar.

Do roku 1948 se zachoval původní obvod pozemků fary. Celková rozloha začínala zahradou od usedlosti Michalců čp. 6 a pokračovala k rybníku zvanému „Vražda“ až k pozemku Valentů, dále vedla podél silnice směrem na Osek ke křižovatce ke kostelu a odtud až k obydlí Koptů čp. 91. Kopírovala všechna obydlí v Kostelní ulici a končila opět u usedlosti Michalců. Celý obvod fary, zahrady a všech hospodářských budov byl osazen kamennou zdí, místy vyplněnou cihlami, širokou sedmdesát centimetrů a vysokou asi

dva metry, v některých místech až tři metry. V roce 1949 byla původní zed' proti budově čp. 58 rozbourána a ulice rozšířena. Zed' byla napojena v místech bývalého chléva, který dosud stojí u obecní studny.

V roce 1962 se obec rozhodla vybudovat hostinec. Z nedostatku prostor se obrátila na faru s prosbou o využití pozemku bývalé stodoly. Při budování základů v roce 1963 došlo k odkrytí starého slovanského pohřebiště pocházejícího z 12. století. Kolem roku 1966 došlo k úpravě pozemků fary, které se zmenšily o původní stodoly a stáje. Na jejich místě se postavila nová požární zbrojnice, truhlářská a tesařská dílna a středisko jednotného zemědělského družstva. Dnešní budova fary se skládá z děkanské budovy, špýcharku, zahrady a menších chlívů. V roce 1973 proběhly opravy fary pod vedením faráře Josefa Lukáše. Došlo k opravě střechy. Péče byla věnována také omítce, kdy severní a západní stěny farní budovy se dočkaly nového vyštukování, které však bylo umístěno na původní omítce.

V roce 1990 došlo na faře k menším opravám. K vybělení místností v patře fary a k natření podlah v sálku i zbylých místnostech, k postavení nového komína a v sálku k instalaci zcela nových kamen. Rekonstrukce druhého komína a střechy farní budovy (při ní byly nalezeny střešní tašky z roku 1830) proběhla v červnu 1991. V témž roce bylo zakoupeno dvacet sedm nových oken a v září zavedená voda a odpady do prvního patra farní budovy. V roce 1992 získala fara novou fasádu. Od té doby nebyly podniknuty žádné větší opravy.³⁵

---

³⁵Veškeré informace o farní budově pocházejí z farní kroniky; PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

4.5 FARÁŘI SPRAVUJÍCÍ ŘÍMSKOKATOLICKOU FARNOST

RADOMYŠL

ZA VLÁDY VÁCLAVA II., VÁCLAVA III., JAN LUCEMBURSKÉHO, KARLA IV.

7. 12. 1316 Jan z Radomyšle
1358 farář Smil
26. 3. 1359 Drslav z Hodějova
8. 2. 1372 Benedikt z Benešova

ZA VLÁDY VÁCLAVA IV.

3. 4. 1395 farář Mikuláš z Prahy
10. 2. 1400 farář Jan z konventu Strakonického
farář Petr
3. 9. 1414 Mikuláš

BĚHEM HUSITSKÝCH VÁLEK

15. 2. 1422 farář Jan z Manětína
farář Petr Pist
farář Václav z konventu Strakonického
1533 - 1589 Mikuláš Křížek

PŘED TŘICETILETOU VÁLKOU

1608 Václav Podloubský - Týnský
1613 Jan Hřeblovský z Oderbergu
1614 Jan Placentius

BĚHEM TŘICETILETÉ VÁLKY A PO NÍ

1621 - 1642 Urban z Kraštic
1642 - 1661 Šimon Ignác Molerius
19. 5. 1661 Samuel Strailhinger
1665 Vojtěch Zikmund Rozdinksý
1679 - 1710 František Vojtěch Burian
1710 - Jan Antonín Hlaváč
1722 - 1732 Jan František Trnka

20. 12. 1732 - 1745 Jan Jakub Matzner

ZA VLÁDY MARIE TEREZIE

28. 2. 1740 Petr Ostermann

1. 7. 1745 - 1762 Jakub Hajduk

27. 7. 1762 - Matyáš Mindlent

22. 2. 1768 - 1793 Jindřich Felix Lachenmayer

ZA NAPOLEONSKÝCH VÁLEK A PO NICH

7. 1. 1794 - 1801 František Wiederkomt

1801 Josef Flaška

1801 - 1807 Vojtěch Váňa

1. 6. 1807 - 1818 Jan Nepomucký Törsch

5. 4. 1818 - 1846 Jan Křtitel Medlin (radomyšlský rodák)

1821 Fabian Lenk

12. 10. 1835 - 1847 Ignác Žďárský

28. 11. 1847 - 1849 Antonín Mrkvička

BĚHEM DALŠÍCH LET

21. 7. 1849 - 1860 Matyáš Žák

31. 8. 1860 - 1880 Eduard Kolínský

1880 - 1885 Jan Ibehej

1885 - 1896 Josef Bastl (pohřben u sv. Jana Křtitele)

11. 3. 1896 - 1907 Josef Rathauský

3. 5. 1907 - 1909 Arnošt Hubka

13. 5. 1909 - 1930 František Jung

4. 10. 1930 - 1942 Josef Chval

1942 - 1948 Josef Lukáš

1986 - Karel Vrba³⁶

12. 7. 1990 Petr Koutský

1. 7. 2000 Jiří Cihelna

---

³⁶Přehled farářů byl vyhotoven na základě informací, získaných z dokumentu: Děkanský úřad Radomyšl. Strakonice : Okresní archiv ve Strakonících, 1969.č. 100. s. 1-2.

4.6 SOUHRN SAKRÁLNÍCH PAMÁTEK RADOMŠLSKÉ FARNOSTI

Farní kostel svatého Martina v Radomyšli

Byl vybudován ve 2. polovině 12. století v románském slohu. Stavba patřila mezi prvních deset chrámů, v Českých zemích, zasvěcených tomuto světcovi.³⁷

Románský kostel tvořila jedna hlavní loď, zakončená presbyteriem. Dalšími úpravami prošel objekt v době gotiky, kdy místě románského kněžiště vyrostlo nové dosahující šířky původní lodi. Na západní straně vyrostla mohutná věž. Postupem času byly přistavěny dvě boční nižší lodi. Vznikla trojlodní bazilika.³⁸ V podobě trojlodní baziliky s jednou věží a dvěma předsíněmi se kostel zachoval do současnosti.

Poutní kostel Svatého Jana Křtitele v Radomyšli

Poutní kostel svatého Jana Křtitele se nachází na návrší východně od městyse Radomyšl. Byl vybudován z původní středověké kaple, která prošla úpravami v období renesance.

Kolem roku 1560 v Radomyšli došlo k odstranění středověké kaple a na jejím místě vznikl nový větší kostelík. Stavba se skládala z pěti kaplí umístěných v kruhu. Své velikosti dosáhla sakrální stavba během období Baroka.

Filiální kostel Svaté Ludmily v Zadních Zborovicích

V osadě Zadní Zborovice se nacházela původně na návsi menší kaplička se zvonící. Doba vzniku se datuje pravděpodobně do druhé poloviny 18. století. V roce 1898 byla na popud místního rodáka přestavěna na kapli, v níž se mohla sloužit i mše svatá, a vzniklo tak další místo pro výkon církevních obřadů, vedle dvou kostelů v Radomyšli.

³⁷KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s.15.

³⁸Tamtéž, s. 31 -35.

Dnešní podobu získal kostelík v roce 1935, kdy byla původní kaple zvětšena. V roce 1916 byla nedaleko kostela postavena fara a vznikla tak expositura Zadní Zborovice. Kostel je zasvěcen patronce - kněžně svaté Ludmile.

5. KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI

5.1 CHARAKTERISTIKA KOSTELA

Farní kostel svatého Martina byl vybudován ve 2. polovině 12. století v románském slohu. Stavba patřila mezi prvních deset chrámů, v Českých zemích, zasvěcených svatému Martinu.³⁹

Románský kostelík byl vystavěn z kvádříkového zdiva a tvořila jej jedna hlavní loď, zakončená presbyteriem. Celý chrám uzavírala sedlová střecha. Současně s kostelíkem vznikla také románská tvrz, již s ním propojovala visutá dřevěná lávka.

Dalšími úpravami prošel svatostánek v době gotické, kdy došlo ke zbourání původního románského závěru. V tomto místě vyrostlo nové kněžiště dosahující šířky původní lodi. Půdorys kostela tak tvořil protáhlý obdélník. Na západní straně nad posledním polem klenby vyrostla mohutná věž. Postupem času začal být kostelík těsný a nepostačoval kapacitě věřících, tak byly přistavěny dvě boční nižší lodi. Vznikla trojlodní bazilika. Severní boční loď zakončovala patrová sakristie umístěna vedle kněžiště.⁴⁰ (Viz přílohu č. 4.)

V 15. století získal kostel severní předsíň a později, v etapě barokní přestavby v roce 1717, další předsíň umístěnou na jižní straně stavby a přistavěné patro nad věží, která byla zakončená cibulovou kupolí. V témž období vznikla poblíž kostela kostnice. Nacházela se v místě bývalého hřbitova. V roce 1877 došlo k přeměně kostnice na boží hrob.

V podobě trojlodní baziliky s jednou věží a dvěma předsíněmi se kostel zachoval do současnosti.

---

³⁹Kašička, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice: Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 15.

⁴⁰Tamtéž, s. 20-21.

5.2 ARCHITEKTURA STAVBY

5.2.1. HISTORICKÉ PROMĚNY STAVBY

Kostel svatého Martina byl původně vybudován jako románské jednolodí v závěru s pravoúhlým presbyteriem. Jeho vznik se datuje do 2. poloviny 12. století a je dle většiny pramenů spojován s působením stavitelské hutě šlechtického rodu Bavorů ze Strakonice.

Avšak na základě archeologického průzkumu, který v Radomyšli proběhl v roce 1963⁴¹, lze usuzovat na výstavbu objektu dříve než přesídlili Bavorové z Moravy do Strakonice. Díky prováděnému výzkumu mohl být sestaven půdorys původního románského objektu. Pravoúhlé presbyterium řadí kostel k méně početné skupině románských staveb, do níž spadá i objekt kostelíka svatého Petra a svatého Pavla v Prachaticích. Dle šetření, jenž proběhlo na Slovensku, se zjistilo, že tento typ staveb byl budován okolo poloviny 11. století.⁴²

K dataci vzniku kostela přispívají též nálezy přemyslovských denárů Soběslava I. (1125-1140) a Vladislava II. (1140-1173). U Vladislavova denáru se jedná o ražbu z období kolem roku 1142. Z daných faktů vyplývá skutečnost, že datace výstavby kostela svatého Martina spadá do 2. poloviny 12. století. Dobu vzniku jako počátek 13. století vylučuje rozsáhlé pohřebiště, které skrývalo kolem tisíce pohřbených. Nemohlo být vytvořeno za pouhé dvě poslední desetiletí 12. století, když jej nález označil v roce 1200 již za nefunkční. Nakonec docházíme k závěru, že chrám byl postaven ještě před příchodem rodu Bavorů, nejspíše vlivem významného jedince jako tribunový kostel.⁴³

---

⁴¹Nechvátal, Bořivoj. Radomyšl. Raně středověké pohřebiště. 1.vyd., Praha: Archeologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-86124016-9. s. 30.

⁴²KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL., Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 17.

⁴³Tamtéž, s.18.

Románskou stavbu kostela svatého Martina tvořil jednodlní objekt zakončený pravouhlým presbyteriem. Délka chrámu dosahovala přibližně 10 metrů a šířka okolo 5 metrů. Presbyterium připojené k hlavní lodi tvořil obdélníkový půdorys o rozměrech 480 cm délky a 330 cm šířky. Kostel byl uzavřen sedlovou střechou a původně plochým stropem, který později vystřídala dvě pole křížové klenby, z níž se zachovaly otisky prken v maltě. Výplň podlahy tvořila vápenná hmota s kamením. Podle průzkumů zde došlo k nálezům několika hrobů.

V severní části kněžiště se uchovaly zlomky románské omítky. Tvořily ji svislé barevné pruhy a střídaly se v odstínech žluté, šedivé a červené barvy. Tento nález svědčil o barevné výzdobě interiéru kostela. Zatímco jiné objevy dokazují, že obvodové zdivo zůstalo bílé a režné. Kostelík dosahoval výšky okolo 8 metrů. V celé stavbě se nacházela jenom tři okna, dvě větší na jižní straně a jedno menší v průčelí presbyteria. Jednalo se o špaletová okna zaklenutá do půlkruhu. Vchod byl umístěn na jižní straně kostela a olemován portálkem z kamenných kvádrů, který se zachoval do dnešní doby. Vstup zakončoval rovný překlád s půlkruhovým tympanonem. Dále se v objektu nacházela panská tribuna se dvěma arkádami, umístěnými na středním pilíři ve tvaru hranolu. Na tribunu navazovala visutá dřevěná lávka, která propojovala kostel s obytným patrem feudálního sídla. Románské obydlí patřilo vlastníkovu kostela a bylo zhotoveno převážně ze dřeva.⁴⁴

Dalšími úpravami prošel kostel v období rané gotiky. O této činnosti neexistují žádné písemné prameny, avšak důkladný archeologický průzkum umožnil rekonstrukci odhalit. Koncem 13. století bylo zbouráno románské

---

⁴⁴Informace o románské podobě kostela pocházejí z: KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL., Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 15-19.

kněžiště a postaveno nové v šířce původní lodi. Vznikl tak nový půdorys stavby ve tvaru protáhlého obdélníku, který se blížil poměru 1 : 4. Délka dosahovala téměř 20 metrů a šířka zůstala původní okolo 5 metrů. V presbyteriu bylo zřízeno několik oken zaklenutých lomeným obloukem, z nichž se jedno dochovalo do dnešních dob (zazděné). Hlavní loď i s kněžištěm byla osazena sedlovou střechou. Strop v závěru tvořily dvě křížové klenby zakončené hladkými svorníky.

Novým prvkem se stala mohutná věž, jež vyrostla nad posledním klenebním polem na západní straně. V nejvyšším patře věže byla ze všech stran vystavěna dvě menší sdružená okna, která zapadala do románského charakteru stavby. Prosvětlení prvního patra zajišťovalo drobné obdélníkové okno na jižní straně. Věž byla uzavřena dlátovou střechou. V trojúhelníkovém štítu presbyteria se nacházelo jedno menší okno, které se svým tvarem blížilo sdruženým oknům ve věži. Kostel získal novou fasádu ve světlém tónu růžové barvy.⁴⁵

Výzdobu interiéru pozvedla kamenná křtitelnice, pocházející ze 13. století. Honosila se jedenácti vytesanými znaky šlechty, mezi něž patřily latinský kříž (johanitů), kotva, svislá střela (rodu Bavorů), helma s rohy a latinským křížem na čele, pěticípá hvězda (znak Markéty ze Šternberka), čtyři břevna pokosem, čtvrcený štít, pokosem šachovaný štít a čtyřlístá roseta.⁴⁶ Křtitelnice se dochovala do současnosti a v dnešní době je umístěna v jižní předsíni kostela. (Viz přílohu č. 5.)

Feudální dřevěná tvrz v raně gotické době zanikla a je nahrazena novým objektem. Ten se nalézá na východní straně poblíž kněžiště. Slouží

---

⁴⁵Informace o raně gotické podobě kostela pocházejí z: KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL., Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonici, 1983. s. 20-22.

⁴⁶Skřivánek, František. *Rytíři svatého Jana jeruzalémského u nás*. Praha: Klub pro českou heraldiku a genealogii.1995. s. 45.

jako církevní a hospodářské správní sídlo. Jedná se o stavbu téměř čtvercového půdorysu. Na severní straně se nacházejí dva opěrné pilíře, na jihu je zachován klenutý vchod. Objekt měl nejdříve podobu kurie a počátkem 17. století z něj vznikla farní budova.

S rostoucím počtem obyvatel začala být jednolodní stavba poněkud těsná a ani neodpovídala konceptu vrcholné gotiky, podle které byl základním a hlavním prvkem sjednocený prostor s dostatkem světla. Tak došlo ke konci 14. století k další inovaci objektu. Tímto se půdorys přiblížil dnešní podobě. Vzhledem k prováděnému průzkumu se podařilo tuto fázi přestavby určit přesněji. Provedl ji farář Beneš kolem roku 1388. K původnímu jednolodí přibyly dvě boční nižší lodi a vznikla tak trojlodní bazilika. Obě boční lodi uzavírala pultová střecha a strop tvořila tři pole křížové klenby s žebry a vytesanými erby na svornících.

Přesto se nejedná o souměrný dualismus. V boční lodi na severní straně došlo vedle presbyteria k vybudování patrové sakristie, která byla zakončena věžovou střechou. Sakristii zdobilo šnekové schodiště, typický gotický prvek. Z jeho vnější strany, v úrovni prvního patra, spojovala kostel s kurií visutá dřevěná lávka. Jako její pozůstatek se zachovaly dva krakorce z vnější strany schodiště. (Viz přílohu č. 6.) V patře nad sakristií tak vznikl prostor uzavřený valenou klenbou. V místnosti bylo umístěno jedno okno, zasazené ve výklenku se dvěma sedátky, která se dochovala do současnosti. Samotné okno se později přezdilo. Podlahu místnosti tvořily pálené dlaždice s ornamentální výzdobou. Základní vzor se skládal ze čtyř dlaždic sesazených do čtverce. Ústředním motivem byl kruh a kolem něj v rozích hvězdice s lístky lilií.⁴⁷

---

⁴⁷Informace o vrcholně gotické podobě kostela čerpány z: KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL., Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 23-25.

Hlavní vstup do kostela byl umístěn na jižní straně, tvořil jej ústupkový portál s dubovými dveřmi a menším kruhovým oknem nad ním. Další okna na bočních lodích měla tvar lomeného oblouku. (Viz přílohu č. 7.) Proměnou prošlo také okno na jižní straně presbyteria, které bylo protaženo a zvětšeno.

Nový koncept objektu s románsko - gotickou podobou sjednotily lomené arkády, umožňující prostup mezi všemi loděmi.⁴⁸

---

⁴⁸ KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 23.

5.2. 2 STAVBA KOSTELA DO DNEŠNÍ PODOBY

Významnou proměnou prošel kostel v období baroka, kdy získal podobu, která se uchovala do současnosti. Úpravy se konaly kolem roku 1717 pod vedením velkopřevora Ferdinanda Leopolda Dubského z Třebomyšlic. Věž byla zvýšena o jedno patro a zakončena cibulovou kupolí a osmibokou zvonící. Na jižní straně vedle boční lodi vyrostla nová součást objektu v podobě jižní předsíně. Přístavba má obdélníkový půdorys. (Viz přílohu č. 9.) Nad vstupem se tyčí členitý štít s trojúhelníkovým tympanonem. Uprostřed štítu je umístěna kartuše se znakem velkopřevora Dubského. Je zde také latinský nápis, který v překladu znamená: *„Za slavného panování nejdůstojnějšího a nejjasnějšího pána F. L. Dubského, svobodného pána z Třebomyšlic, velkopřevora českého, této věže část vrchní a bání postavena a kostel obnoven roku 1717.“*⁴⁹ V době barokní byla vystavěna okna v přízemí a prvním patře věže kostela a také dubové dveře s rokajovým desetidílným kováním.

Uvnitř kostela došlo k zazdění několika oken na východní straně kněžiště a v boční lodi na jihu. Významným barokním prvkem v kostele je oltář s obrazem svatého Martina, pocházející z let 1733 - 1745. Dataci prozrazuje znak velkopřevora Gundakara Poppa z Dietrichsteina. Součástí oltáře tvoří vyřezávané reliéfy, zobrazující výjevy ze života sv. Alžběty a sv. Jana. Po stranách klečí sochy sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Křtitele. Figury spolu s ostatní výzdobou jsou bohatě pozlaceny. Barokního původu je také sousoší svaté Anny Samotřetí.⁵⁰ (Viz přílohu č. 8.)

V této době byla vystavěna poblíž kostela kostnice. Nacházela se v severovýchodní části starého hřbitova. V roce 1877 došlo k přeměně

---

⁴⁹KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice: Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 32.

⁵⁰Birnbaumová, Alžběta. *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Strakonickém*. s. 328.

tohoto objektu na boží hrob, který tvoří stavba obdélníkového půdorysu. Jedná se o menší stavení s plochým rovným stropem a sedlovou střechou. V průčelí na jižní straně je umístěn štít zakončený volutami s půlkruhovým tympanonem a maltézským křížem uprostřed. (Viz přílohu č. 10.) Podobné je i severní průčelí. Vchod lemují dva pilastry přecházející v římsu. Vrchol zaklenutého půlkruhového vchodu tvoří klenák. Interiér božího hrobu byl sestaven ze staršího oltáře, jehož dominantu tvořil obraz Rodiny Panny Marie, pocházející z roku 1690. Z období baroka pocházejí dvířka s temperovou malbou svatého Petra a svatého Pavla, jež vedou do zadní části objektu.⁵¹ Pod dřevěným úzkým oltářem je uložena skulptura mrtvého Pána Ježíše. V roce 1990 byl boží hrob ve velmi chatrném stavu, kdy se místy propadávala cihlová podlaha. Od roku 1936 je v božím hrobě rozveden elektrický proud, stejně tak jako v kostele svatého Martina.

Během roku 1935 probíhalo mnoho oprav kostela sv. Martina, které byly hrazeny penězi ze sbírek od věřících a místních občanů. Pořídilo se nové elektrické osvětlení, dřevěná podlaha kostela, obnova pozlacení, vymalování a oprava varhan. Tyto renovace probíhaly za působení faráře Josefa Chvala. V době oprav se konaly mše svaté v kostele sv. Jana a v božím hrobě. K dalším rekonstrukcím došlo za působení faráře Josefa Lukáše. Opravila se celá venkovní omítka kostela i věže. Na kostele sv. Martina i na božím hrobě byla instalována nová krytina.⁵²

Nástupem faráře Karla Vrby začala nová vlna oprav. Roku 1986 došlo k proměně interiéru kostela. Presbyterium bylo prodlouženo na úroveň postranních oltářů a pokryto novým červeným kobercem. Farář Vrba nechal snížit kazatelnu, která sloužila pro čtení a promluvy při mši. Dále zhotovit

---

⁵¹Informace o kostnici jsou čerpány z: KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. Radomyšl. Proměny městečka. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 32.

⁵²Informace o opravách jsou čerpány z: PŘIBIL, Alois. Kronika farnosti Radomyšl. [s.l.] : [s.n.], 1990.

novou zповědní místnost na konci lodi svaté Anny a jesličky, které měly stáj, a v pozadí zobrazený Betlém. Původní se umísťovaly vždy na oltář Panny Marie a instalovaly se pouze na Vánoce. Od roku 1989 byly trvale umístěny nové jesličky na konci lodě Panny Marie. Truhlářské práce provedli pan Křivanec a pan Kohout (místní rodáci). Výmalbou okolí zhotovil pan Pešek, (rodák ze Škvořetic). Stáj byla použita z předešlých jesliček, ale nově poupravena. Došlo také k rozšíření elektrických sítí do schodiště, na kruchtu, do zповědnice a do jesliček na konci lodi Panny Marie. V letech 1987 - 1989 byl instalován mešní stolek, který se dovezl ze Zadních Zborovic. V roce 1989 se inovovaly malby u vchodů, schodiště, výplní oken a dveří a na kruchtách. V celém kostele sv. Martina bylo provedeno nové zasklení oken do kovových šestiúhelníkových rámců.⁵³ V roce 1991 došlo k opravě střechy nad oratoriem.

V kostele svatého Martina se do období první světové války nacházely ve věži tři zvony a v cimbuří byl umístěn ještě jeden menší zvon zvaný „Martínek“. Další zvoneček se nacházel na sanktusové věžičce. Když Rakousko-Uhersko začalo v první světové válce prohrávat, došlo k odvezení největšího zvonu.⁵⁴

V roce 1918 byly posvěceny zbývající zvony. Největší nesl jméno Zikmund a druhý zvon, který sem byl převezen z kostela svatého Jana Křtitele, dostal jméno „Jan“. Původní zvon z cimbuří byl importován do kostela svatého Jana křtitele a pojmenován „Martin“. V letech 1918 až 1944 se v kostele svatého Martina nacházely tři zvony Zikmund, Jan a zvonek na sanktusové věžičce.⁵⁵

---

⁵³Cena 1 m² zasklení činila 800 Kč.

⁵⁴Informace čerpány z: PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

⁵⁵Tamtéž.

Zikmund byl používán pro zvonění před církevními svátky, o svátcích a v neděli na mši svatou. Zvonem Jan se vždy zvonilo klekání a když někdo z obce zemřel. Oběma zvony se zvonila tzv. „hrana“ (den před pohřebním obřadem se zvoní v poledne). Doba vyzvánění při oznámení úmrtí a při hraně trvá vždy třicet minut. Protože zvon Jan byl naladěn na molovou tóninu svého vyzvánění a používal se k oznámení úmrtí, začali mu lidé přezdívat „umíráček.“

Během druhé světové války v roce 1944 došlo k odebrání největšího zvonu Zikmund, a tak do roku 1965 v kostele zůstal pouze zvon Jan, i když jej farář Josef Lukáš ihned po skončení války začal hledat v západním Německu. Pátrání bylo neúspěšné, a proto se rozhodl obstarat zvon nový. Tak za pomoci doktora Douši došlo ke koupi nového zvonu. V tehdejší době byla tato událost spíše ojedinělá, jelikož zvony vyráběné u nás se vyvážely do zahraničí. Nový zvon byl vysvěcen jménem „Václav“. (Viz přílohu č. 11.) Jeho tónina se velice podobala tónině bývalého zvonu Zikmund. V roce 1974 došlo k darování zvonu z kaple v Klínovicích, který byl umístěn zpět pod cimbuří, tak se vrátil zvonek „Martínek“. Od toho roku jsou v kostele opět čtyři zvony: Václav, Jan, Martínek a zvon v sanktusové věžičce.⁵⁶

U kostela se nachází kaplička svatého Jana Nepomuckého z roku 1833. Je zde také umístěna první kaple kamenné křížové cesty, která je směřuje od zdejšího svatostánku ke kostelu svatého Jana Křtitele.⁵⁷ (Viz přílohu č. 12.)

---

⁵⁶PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

⁵⁷Tamtéž.

6. KOSTEL SV. JANA KŘTITELE V RADOMYŠLI

6.1 CHARAKTERISTIKA KOSTELA

Poutní kostel svatého Jana Křtitele se nachází na návrší východně od městyse Radomyšl. (Viz přílohu č. 13.) Byl vybudován z původní středověké kaple, která prošla úpravami v období renesance. Jednalo se o jeden z prvních objektů zasvěcený svatému Janu Křtiteli na území Čech. Svě monumentality dosáhl svatostánek až během baroka především díky iniciativě velkopřevora Guandakara Poppa z Dietrichsteina.⁵⁸

O podobě a vzniku středověké kaple se nedochovaly záznamy a dosud nebyly učiněny žádné objevy. Z renesanční přeměny zbylo několik fragmentů. Mezi nimi část jedné kaple, později přeměněné na menší stodolu, jež se nacházela poblíž jižní strany kostela. Kolem roku 1560 v Radomyšli došlo k odstranění středověké kaple a na jejím místě vznikl nový větší kostelík. Stavba se skládala z pěti kaplí umístěných v kruhu. Financování objektu umožnil dle legendy⁵⁹ nalezený poklad. Svě velikosti dosáhla sakrální stavba během období Baroka pod vedením vlašského architekta Bartolomea Scottiho, jehož plány dokončil Anselmo Lurago, Bartolomeův příbuzný.⁶⁰

Vedle kostela na jižní straně stojí objekt, jenž je starší než barokní podoba kostela. Jedná se o poustevnu, která byla dříve obydlím poustevníků. Ta byla koncem 18. století zrušena a přeměněna na hájovnu. Podél severní strany kostela došlo v roce 1794 k vybudování nového hřbitova.

---

⁵⁸KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 26-32.

⁵⁹Podle pověsti johanitský kněz Mikuláš Křížek nemohl sehnat peníze na výstavbu kostelíka. Ve snu se mu zjevil sv. Jan Křtitel a poradil, aby kopal 300 kroků od lípy rostoucí poblíž staré kapličky. Přes všechny pochyby kněz nakonec šel. Objevil kovanou truhlu se zlatáky a stříbrňák. Pravděpodobně se jednalo o vojenskou pokladnu z válečných dob. Tak získal finance na výstavbu kostelíka, který vznikl v letech 1560 jako kruhová centrální stavba s pěti kaplemi. Informace získané z: Černý, Jiří. *Poutní místa jižních Čech. Fotografie a kresby Jiří Černý*. 1.vyd. České Budějovice: Veduta, 2006. 313s. ISBN 80-86829-19-7. Radomyšl. S.179-180.

⁶⁰KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 33.

6.2 ARCHITEKTURA STAVBY

6.2.1. HISTORICKÉ PROMĚNY STAVBY

Poutní kostel svatého Jana Křtitele je dominantou městyse Radomyšl a tyčí se na návrší východním směrem od něj. V těchto místech stávala od středověku kaple sv. Jana Křtitele. Přesnou podobu a vznik této kaple neznáme, nedochovaly se záznamy a zatím nebyly učiněny žádné objevy. Stavba dosahovala menších rozměrů. Pravděpodobně vznikla v období vrcholné gotiky. Stála poblíž zázračné studánky a žil při ní poustevník.⁶¹

Během renesance, za působení faráře Mikuláše Křížka byla kaple zbourána a nahrazena novou stavbou, větším zděným kostelíkem kruhového půdorysu s pěti kaplemi. O renesanční stavbě se nedochovaly žádné písemné prameny, avšak jedna z pěti kapliček, umístěná na jižní straně kostela, se částečně dochovala dodnes, i když ne jako původní, ale přeměněná na stodolu. Z tohoto pozůstatku je zřejmé, že kapličky měly pravděpodobně pravouhlý půdorys, který se blížil tvarem čtverci. Byly vystavěny z cihel a kamení. Světlo do kaplí vnášela segmentově zaklenutá okna lemovaná černými pásy. Vstupy zaklenuté půlkruhovým obloukem se nacházely uprostřed kaplí a směřovaly ke kostelíku. Uvnitř kostelíka se nacházelo šest oltářů. Díky renovaci se po roce 1561 na tomto místě ještě více rozšířily tradiční cesty poutníků. Z roku 1568 pocházel také obraz s portrétem faráře Mikuláše Křížka, který byl z renesanční stavby přenesen do nové v barokním slohu. A v roce 1856 prošel opravou. Dalším dílem dochovaným z renesančního kostela je obraz svatého Jana Křtitele, jenž byl přemístěn v upravené podobě do presbyteria a jeden žulový almužní sloupek s osmibokým dříkem, který přechází do čtvercové lavice.⁶²

---

⁶¹KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice: Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 25.

⁶²Tamtéž, s. 26-30.

6.2.2 STAVBA KOSTELA DO DNEŠNÍ PODOBY

Dnešní podobu získal poutní kostel svatého Jana Křtitele po rozsáhlé rekonstrukci v období baroka. Přestavba se uskutečnila na popud velkopřevora Guandakara Poppa z Dietrichsteina v letech 1733-1736. Pověření provedením přeměny svatostánku byl vlašský architekt Bartolomeo Scotti a jeho příbuzný Anselmo Lurago. Bartolomeo Scotti se proslavil již při stavbě pražských hradeb a Maltézského velkopřevorství na Malé Straně v Praze kolem roku 1726. Práci na stavbě se účastnili téměř všichni obyvatelé Radomyšle, okolních obcí a osad. Architektura kostela se podobá chrámu svatého Havla ve Štolmíři u Kolína.⁶³

Jedná se o blokovou stavbu se zúženým závěrem a výrazným štítem nad západním průčelím s charakteristickým mělkým rizalitem. (Viz přílohu č. 14.) Uprostřed něj je umístěný obdélníkový vchod, nad nímž své místo zaujímá kamenná kartuše, nesoucí znak velkopřevora Guandakara Poppa z Dietrichsteina. (Viz přílohu č. 15.) Rizalit vymezuje z každé strany pilastr a v horní části uzavírá trojúhelníkový tympanon. Za ním se tyčí štít, sekmentově zaklenutý, který má na bocích volutové ukončení. (Viz přílohu č. 16.) Jedná se o stlačené voluty. Celou stavbu doplňují vysoké pilastry. Na bočních stranách hlavní lodi kostela vyčnívají vysoké vikýře. Nad presbyteriem se nachází malá osmiboká sanktusová věžička. V půdorysu kostela se ukrývá znak maltézského kříže, tvoří jej elipsovitý tvar hlavní lodi, který protíná kalota s výsečemi. (Viz přílohu č. 17.) Kostelní zdivo je značně silné, v rohových místech u postranních oltářů až 4 metry, protože podpěra klenby dosahuje v některých místech až 80 centimetrů. Uprostřed klenby se nalézají znak velkopřevora Guandakara Poppa z Dietrichsteina s letopočtem vysvěcení 1736. Letopočet výstavby kostela byl zaznamenán

---

⁶³KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice: Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 32-35.

v nápisu na stropě v latině „ Sancti Johannis“, kdy vyčnívající písmena tvoří zároveň římské číslice a jejich součet udává letopočet vysvěcení kostela. Za presbyterium byla později přistavěna menší místnost představující sakristii. Kněžiště i prostor pod kruchtou zaklenula placková klenba. Z podkruchtí na jižní straně vede vchod do nárožní kaple svatého Kříže, která má elipsový půdorys a klášterní kříž v klenbě. Na druhé straně kruchtly se nachází oválné schodiště. Současně se stavbou došlo také k vybavení interiéru. Jedná se o hlavní oltář svatého Jana Křtitele, oltář s kalvárií v Kapli svatého Kříže, čtyři vedlejší oltáře Narození Páně, Ukřižování Páně, svatého Jana Nepomuckého a svaté Barbory a vyřezávané lavice. V kostele jsou zabudovány varhany.⁶⁴ (Viz přílohu č. 19.)

Vedle kostela se nachází jednopatrová budova poustevny, která zde byla dříve než barokní přestavba chrámu, s dochovanou částí renesanční kaple svatého Rocha, jež byla též přestavěna. Poustevna je jednoduchá, úzká budova se čtyřmi okny v prvním patře, umístěnými směrem ke kostelu, a rámovanými šambránami uprostřed s klenáky. Stavbu ukončují rovné stropy a uzavírá sedlová střecha. Dříve byla obydlím poustevníka z kongregace Bratří svatého Ivana. Roku 1640 zde bydlel misionář pan Vojtěch Chanovský. Po zrušení poustevnického řádu, které proběhlo roku 1782 za vlády Josefa II, upravil řád maltézských rytířů budovu poustevny patřící ke kostelu sv. Jana na obydlí lesních a polních hajných. Dostala číslo popisné 85.⁶⁵ (Viz přílohu č. 18.)

V kostele svatého Jana Křtitele byl vždy umístěn jen jeden zvon. Nejdříve se jednalo o zvon nesoucí jméno Jan, který zde setrval až do roku 1918. Pak došlo k výměně zvonů. Do kostela svatého Jana Křtitele byl

---

⁶⁴KAŠIČKA, František; NECHVÁTAL, Bořivoj. *Radomyšl. Proměny městečka*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1983. s. 32-35.

⁶⁵Tamtéž.

dovezen zvon z cimbuří kostela svatého Martina posvěcený na jméno „Martin“, a zvon Jam putoval do farního kostela svatého Martina. Zde se zachoval dodnes.⁶⁶

Dříve se zvonilo na zvon ručně za pomoci provazů. Po zavedení elektrického proudu v roce 1989 se přešlo na elektrické zvonění. V kostele u svatého Jana Křtitele se zvoní pouze při pohřebních obřadech, pouti, oslavě Těla a Krve Páně, na Dušičky a při jiných církevních oslavách.⁶⁷

Nástupem faráře Karla Vrby začaly v kostele větší úpravy. V roce 1987 byl zrekonstruován mešní stolec (přivezen z kaple z Oseka), nainstalovány dvě nové ministrantské sedačky a stolec na čtení. V průběhu dubna až listopadu 1989 došlo k položení nové střechy (dosud zde byla prejzová), při tomto zákroku se vyčistily půdní prostory (po 250 letech). Byla vybudována tři nová střešní okna a rozveden elektrický proud po kostele, který se poprvé použil o pouti 25.6.1989. V témž roce došlo k vybílání sakristie a kostela a před mešní stolek byl zhotoven katafalk na němž je umístěna vystavovaná rakev při pohřbech. Do roku 1985 byly pohřby konány v černé barvě roucha i pluviálů. Od roku 1986 jsou pohřební obřady konány v barvě fialové: mešní roucho i pluviál. Při kněžských pohřbech je katafalk potažen bílou látkou, jinak barvou fialovou. Do roku 1969 se konaly pohřby v kostele sv. Martina. Po mši se šlo pěšky na hřbitov ke sv. Janu. Ještě do roku 1950 byla rakev vožena koňským spřežením. V roce 1971 vznikla smuteční síň na hřbitově sv. Jana a od té doby se pohřby konají v jejích prostorách. Žaltář probíhá ve smuteční síni a odtud se pak přesouvá do kostela sv. Jana, po mši a rozloučení se jde pochovávat na hřbitov. Zde se pohřbívá asi od roku 1750 - 1760. V poutním kostele svatého Jana Křtitele se konaly dva významné pohřby - Thdr. Douši a faráře

---

⁶⁶PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.]: [s.n.], 1990.

⁶⁷Tamtéž.

Josefa Lukáše, obou se účastnilo skoro 70 kněží. Dříve se hřbitov nacházel u farního kostela svatého Martina, ale později byl vybudován nový u potního kostela svatého Jana Křtitele.⁶⁸

Kostel svatého Jana Křtitele se proslavil i v několika filmových inscenacích. V pohádce Princezna ze mlejna a v seriálu Nemocnice na kraji města.

---

⁶⁸PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

7. FARNÍ EXPOZITURA ZADNÍ ZBOROVICE

Osada Zadní Zborovice spadala v organizaci církevní správy vždy do farního obvodu a později děkanského úřadu v Radomyšli. V této osadě měla sídelní centrum jedna ze dvou filiálních škol patřících pod farní školu v Radomyšli. Pod tuto filiální školu spadaly obce Třebohostice, Únice a také osada Zadní Zborovice. Uprostřed vsí se na návsi nacházela kaple, jež zůstala v dřívějších dobách nevyužita, a tak jí na konci 19. století hrozilo zborcení. Proto dal v roce 1899 na svůj náklad postavit místní rodák František Kareš, farář v Olšanech u Prahy, novou kapli. Finální podoba kaple byla dokončena v roce 1901. Tento sakrální svatostánek se stal filiálním kostelíkem a zpočátku zde mši svatou sloužili kněží z Radomyšle.

V roce 1914 došlo, na základě povolení generálního vikariátu Suverénního řádu Maltézských rytířů, ke zřízení místa II. exponovaného kaplana, jehož sídelním místem se stala osada Zadní Zborovice. Expozitura příslušela i nadále do obvodu děkanského úřadu v Radomyšli, ale získala částečnou samostatnost. Expozita sám vyřizoval správní záležitosti svého obvodu přímo s biskupskou konzistoří nebo se státními úřady bez zprostředkování radomyšlského faráře a od roku 1928 došlo také k oddělení vedení matrik pro expožituru a ty pak byly zpracovávány samostatně.

Místní kaple byla v roce 1935 rozšířena na kostel a zasvěcena patronce svaté Ludmile. Jako duchovní správci expožitury byli dosazováni většinou kněží vyššího věku, což bylo také příčinou jejich častého střídání. Prvním expožitou byl v letech 1914 - 1918 ustanoven radomyšlský kaplan František Polák.⁶⁹

---

⁶⁹Informace o expožiturě pocházejí z dokumentu: Děkanský úřad Radomyšl a Expozitura Zadní Zborovice. Děkanský úřad Radomyšl. Strakonice : Okresní archiv ve Strakonících, 1969. č. 100.

7.1 FARÁŘI A PASTORAČNÍ ASISTENTI PŮSOBÍCÍ V EXPOZITUŘE

ZADNÍ ZBOROVICE

BĚHEM 1. SVĚTOVÉ VÁLKY

1914 - 1918 František Polák

BĚHEM MEZIVÁLEČNÉHO OBDOBÍ

1918 - 1922 Stanislav Rykrt

1922 - 1923 Karel Němec

1923 - 1927 Jan Němec

1928 - 1931 Vojtěch Frolík

ZA NÁSTUPU FAŠISTICKÉ DIKTATURY K MOCI

1931 - 1932 Gottfried Srp

1932 - 1934 Václav Vošický

1934 - 1937 Jan Komrska

BĚHEM 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

1937 - 1944 neobsazena

OBDOBÍ MEZI KONCEM 2. SVĚTOVÉ VÁLKY A KOMUNISTICKÝM PŘEVRATEM

1944 - 1948 Josef Kášek⁷⁰

V SOUČASNOSTI

1998 - Terezie Hašanová - pastorační asistentka

---

⁷⁰ Přehled kněží je sestaven na základě informací čerpaných z dokumentu Děkanský úřad Radomyšl a Expozitura Zadní Zborovice. Děkanský úřad Radomyšl. Strakonice : Okresní archiv ve Strakonících, 1969. č. 100.

8. FILIÁLNÍ KOSTEL SVATÉ LUDMILY V ZADNÍCH ZBOROVICÍCH

8.1 CHARAKTERISTIKA KOSTELA

V Zadních Zborovicích se nacházela na návsi menší kaplička se zvonící. Její výstavba byla uskutečněna pravděpodobně v 2. polovině 18. století. V roce 1898 ji nechal místní rodák, kněz František Kareš, přestavět na kapli, v níž se mohla sloužit i bohoslužba, aby občané nemuseli docházet na mši svatou do 10 km vzdálené Radomyšle.⁷¹

V roce 1916 byla nedaleko kostela postavena farní budova a vznikla tak expozitura Zadní Zborovice, která spadala pod farní, později děkanský úřad Radomyšl.⁷² Dnešní podobu získal kostelík v roce 1935, kdy byla původní kaple zvětšena. Přístavbu zaplatily finanční sbírky a příspěvky místních občanů, velmi pomohl dar v podobě dřeva na krov od různých lidí, a to nejen zdejších, ale i ze širokého okolí.⁷³ Kostel je zasvěcen patronce - kněžně svaté Ludmile (svátek 16. září) a je církevním majetkem. Není uveden v seznamu kulturních památek.

V blízkosti kostela stojí pomník padlých z I. a II. světové války. Z první světové války se do svých domovů již nikdy nevrátili K. Kočár, V. Hraba, V. Klečka, J. Franta, F. Šilhan, J. Vadlejch, K. Kašpar, K. Slavík. K. Kašpar, K. Šilhan - jejich jména figurují na jednom z kvádrů tohoto památníku. Na druhém kvádru jsou vytesána jména obětí druhé světové války - František Jára 1918-1943 umučen v Terezíně, Jaroslav Klecan 1914-1943 popraven v Berlíně.

---

⁷¹Informace získané z obecního úřadu Třebohostice, od: Slavíková, Anna, 26. 10. 2009.

⁷²Tamtéž.

⁷³Tamtéž.

8.2 ARCHITEKTURA STAVBY

8.2.1 STAVBA KAPLE:

Na návsi v Zadních Zborovicích stála kaple s velmi chudou vnitřní výzdobou a ani její architektonické uspořádání kapli zdaleka nepřipomínalo. Velikým problémem však bylo, že tato kaple nevedla místní obyvatele ke zbožnosti. A proto se zdejší rodák František Kareš, který působil jako farář v Olšanech u Prahy v kostele u svatého Rocha, rozhodl, že nechá v obci postavit na své náklady kapli novou.⁷⁴

Z jeho iniciativy byla svolána schůze, na které se ustanovilo, že bude postavena nová kaple, a to v podobě novogotické. Počátkem července 1889 nechala obec zhotovit v Horažďovicích projektovou dokumentaci k výstavbě nové kaple u stavitele Adama Čecha. Zednické, nádenické, tesařské a klempířské práce byly zadány Karlu Duškovi, zednickému mistru ze Strakonice. Obstarání veškerých ostatních prací si ponechala na starosti obec.⁷⁵

Dne 12. srpna roku 1898 v patnáct hodin se uskutečnilo posvěcení základního kamene, které provedl radomyšlský kněz Josef Rathauský. Stavba byla ještě téhož roku opatřena krytinou z anglické šedomodré břidlice. Další úprava kaple, do níž spadalo hlavně zkulturnění terénu kolem ní, byla uskutečněna v následujícím roce. Při úřední kolaudaci se obec zavázala, že při dalších možných opravách zajistí veškerou nádenickou práci a vyřídí potřebnou dokumentaci. Pan farář František Kareš ještě složil 200 zlatých a přislíbil obci i další pomoc v duchovní sféře. Od roku 1900 bylo úředně povoleno v kapli sloužit mše svaté.⁷⁶

---

⁷⁴Školní kronika Zadní Zborovice, s. 75.

⁷⁵Tamtéž.

⁷⁶Tamtéž.

Slavnostní svěcení novogotické kaple, která byla postavena na oslavu padesátiletého panování císaře a krále Františka Josefa I. z nákladů rodáka pana faráře Františka Kareše z Olšan u Prahy, se konalo 16. září 1900. Kaple byla posvěcena ke cti patronky kněžny svaté Ludmily. Slavnostním kázáním byl pověřen radomyšlský farář František Josef Rathauský. Mši svatou však sloužil zborovický rodák Karel Kareš, farář působící v Hořovicích, synovec Františka Kareše. Uvítací ceremoniál měla na starost družička Marie Junková. Obřad doprovázel pěvecký učitelský sbor vedený Josefem Svobodou z Radomyšle. Celá slavnost byla ukončena hostinou v usedlosti u Karešů čp. 26.⁷⁷

V témž roce proběhlo ještě upravení okolí kaple, srovnání cest a inovace studny, která stála nad kaplí. V e studně tekla křišťálová, průzračná a pramenitá voda s měla příjemnou chuť. Její pramen byl velmi hojný. Na roubení studně byla postavena socha „Žehnající Kristus“, kterou nechal z Olšan dopravit na vlastní náklady Josef Kareš, bratr kněze Františka Kareše. (Viz přílohu č. 20.) Úpravu studny provedl starosta obce Karel Soukup. Ve zdejších kronikách se k výstavbě kaple psalo toto: *„Nechat' jest tato kaple strážcem žití lidu zdejšího, útočištěm v dobách dobrých i zlých, kříž pak na té kapli at' jest jemu zbraní, která vítězí a neporaní.“*⁷⁸

---

⁷⁷Školní kronika Zadní Zborovice, s. 78.

⁷⁸Tamtéž, s. 79.

8.2.2 STAVBA KOSTELA DO DNEŠNÍ PODOBY

Původní kaplička se stala příliš těsnou, a proto se občané rozhodli, že ji rozšíří na novogotický kostelík, aby sloužil zdejší osadě i přilehlým obcím. (Viz přílohu č. 21.) Velikou zásluhu na této výstavbě měl spirituál J. Komrska, který již osvědčil svou dovednost a um při všech stavbách v Horažďovicích, a tak uplatnil své schopnosti i v Zadních Zborovicích. Ovšem nelze opomenout ani to, jak se o stavbu zasloužili starosta obce Augustin Soukup s panem náměstkem, když na kole, v dešti, blátě, zimě a jiné nepohodě projížděli okolní okresy s prosbou o příspěvek, buď ve stavebním materiálu, nebo v penězích.

Stavbu kostela vedl architekt František Listopad z Horažďovic. 5. května 1935 byl položen základní kámen a následujícího dne se začalo stavět, i když ještě nebyly vyřešeny veškeré finance.⁷⁹

Jedná se o stavbu v novogotickém stylu. Tvoří ji jednodlní chrám zakončený apsidou, v níž se nachází dřevěný vyřezávaný oltář. (Viz přílohu č. 22.) Mezi apsidou a hlavním chrámovým prostorem je umístěn menší transept, ve kterém se po levé straně nachází zpovědní a napravo je umístěna sakristie, kde má své místo jeden z vchodů do svatostánku. Nad kruchtou vzrůstá z jednodlní síně malá věžička. Strop je tvořen jednoduchou křížovou klenbou se čtyřmi pasy v presbyteriu a dvojitou křížovou klenbou v hlavní lodi. V celém chrámu je umístěno 15 oken, 13 jednoduchých, ukončených lomeným obloukem, gotického charakteru, a 2 menší okna jsou umístěna v transeptu. Kostel má dva větší vchody, jeden v jižní části hlavní lodi a druhý z boku na východní straně. Podlaha je pokryta dlažbou v tmavě červeném odstínu. Interiér kostela zdobí velké obrazy znázorňující čtrnáct zastavení křížové cesty. Dále se v kostele

---

⁷⁹Informace získané od: Ing. Kalbáč, Josef, Třebohostice, 20. 4. 2009.

nachází několik soch různé velikosti, tři větší jsou umístěny vedle vchodu do sakristie po pravé straně, jedná se o sochu Panny Marie, sochu Ježíše Krista a sochu svaté Ludmily. I když je kostel svou výzdobou spíše skromný, při vstupu do tohoto svatostánku pocítí člověk veliké blaho a při rozeznění zdejšího harmonia se vryje pod kůži příjemná vibrace jeho tónů.

Svěcení nového kostela dne 22. září 1935 bylo spojeno s místní poutí, která se slaví na svátek sv. Ludmily. Tento výkon provedl pan Karel Kareš, arcibiskupský konzistorní rada a děkan v Hořovicích za asistence děkana J. Krále, faráře F. Štíty, spirituála J. Komrsky a biskupského vikáře V. Janoty.⁸⁰ (Viz přílohu č. 23.)

V srpnu roku 1935 došlo k zakoupení tří zvonů, tyto náklady financoval spirituál J. Komrsky.

První zvon, ten největší, byl zasvěcen sv. Václavovi, vážil 149 kg čisté zvonoviny. I s kovovou hlavou měl 205 kg. Byl naladěn do tónu E a nesl nápis: „Svatý Václave, vévodo České země, nedej zahynouti nám ni budoucím.“

Druhý zvon byl zasvěcen patronce zborovického kostela sv. Ludmile, vážil 71 kg čisté zvonoviny a s kovovou hlavou dosahoval váhy 111 kg. Jeho ladění znělo v tónu G_{is} a nesl nápis: „Svatá Ludmilo, matko českého národa, ochraňuj naši mládež.“

Třetí, nejmenší zvon, byl naladěn do tónu C_{is} a věnován duším umírajících osadníků. Vážil 21 kg čisté zvonoviny a s kovovou hlavou celkem 37 kg. Celé hudební ladění těchto nových zvonů je molový sextakord: E - G_{is} - C_{is}. Zvony ulila firma Perner v Českých Budějovicích. Zvonárna byla známá svými uměleckými výrobky po celé republice. Kolaudace místních zvonů proběhla pod patronátem Chrámového družstva Pelhřimov. Slavnostní

---

⁸⁰Informace získané od: Ing. Kalbáč, Josef, Třebohostice, 20. 4. 2009.

posvěcení nových zvonů proběhlo 26. prosince 1935 pražským biskupem msgre ThDr. Antonínem Eltschknerem.⁸¹ (Viz přílohu č. 24.)

V květnu následujícího roku biskup opět navštívil Zadní Zborovice a uděloval místním občanům svátost biřmování. Jeho příjezd byl velmi slavnostní, doprovázely jej družičky, selská jízda a také hojný zástup věřících občanů cestou od místní školy až do kostela. Svátost biřmování přijalo 186 věřících, což byl na velikost zdejší osady obdivuhodný počet.

Tóny zvonů však nezněly dlouho. Jejich konec nastal za německé okupace. V roce 1942 byly zvony z věže sňaty, odvezeny do německého Hamburku pro válečné účely. Jeden z nich se však podařilo ukrýt pod kruchtou kostela, ale po skončení druhé světové války nebyl nalezen. Proto se místní občané rozhodli, že nechají zhotovit nový zvon. Ten rozeznívá svou píseň na věži do dnešních dob.

V dalších letech neprošel kostel žádnými stavebními úpravami. Až v roce 1991 bylo započato s jeho kostela, došlo k novému vymalování interiéru. A v následujícím roce nechal pater Petr Koutský zhotovit do kostela 18 nových lavic u podnikatele Aubrechta v hodnotě 25 000 Kč. Veškeré opravy a práce byly hrazeny z fondu farnosti.⁸²

Opravy pokračovaly v roce 2006. Za pomoci několika sponzorských darů byla položena nová krytina na střechu, došlo k nové výmalbě vnější i vnitřní fasády a stěny kostela získaly izolaci potřebnou k odvedení vlhkosti, aby voda nepoškozovala omítku. Úpravou prošel také okolní terén a znovu začaly tikat i věžní hodiny, které po několika letech nuceného mlčení začaly opět ukazovat čas. Kostel je nejen dominantou osady, ale i její velkou ozdobou. (Viz přílohu č. 25.)

---

⁸¹Informace o zvonech získané od: Ing. Kalbáč, Josef, Třebohostice, 20. 4. 2009.

⁸²PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

9. PŘEHLED MENŠÍCH KAPLIČEK A BOŽÍCH MUK V OBCÍCH FARNOSTI KŘÍŽOVÁ CESTA V RADOMYŠLI

Od farního kostela sv. Martina k poutnímu kostelu sv. Jana je rozmístěna kamenná křížová cesta, které kdysi předcházela původní dřevěná. Jednalo se o čtrnáct zastavení v podobě dřevěných sloupů. 1. října 1738 došlo k vysvěcení původní křížové cesty současně s vysvěcením kostela svatého Jana Křtitele. Slavnostní obřad probíhal pod vedením Františka Antonína hraběte Königsega. Na popud rady Jana Jakuba Mayera byla původní dřevěná křížová cesta opravena a nahrazena současnou, z kamene.⁸³

A tak se velkopřevor Königseg rozhodl, že převezme přestavbu do svých rukou. Nové kaple byly zhotoveny v letech 1742 - 1744 za působení faráře Matouše Midlenta, který nechal v roce 1764 osázet cestu lipovou alejí. Kaple tvoří díly žulového kamene se zabudovanými plechovými dvířky, za kterými se nachází jednotlivé obrazy umučení Ježíše Krista. Těchto kapliček je celkem patnáct. (Viz přílohu č. 26.) První je postavená u kaple svatého Jana Nepomuckého a ostatní dále pokračují přes cestu od kostela svatého Martina až ke kostelu svatého Jana Křtitele. Všechny kaple křížové cesty jsou umístěny na levé straně. Obrazy byly namalovány na plech ve 2. polovině 19. století malířem Václavem Ševele.⁸⁴

Procesí zde vycházela vždy od zeleného čtvrtka až po bílou sobotu do roku 1945. Dnes se křížová cesta koná především v kostele sv. Martina, kamenná křížová cesta se prochází vždy na Velký pátek v šest hodin ráno. Tato křížová cesta je chráněná památkovým úřadem.

---

⁸³KOUBOVÁ, Jana . *Kalvárie a křížové cesty*. [s.l.], 2006. 97 s. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. s. 53-59.

⁸⁴Tamtéž.

V roce 2004 došlo k rekonstrukci křížové cesty. Při této příležitosti byl nalezen opravdový unikát, vzkaz pocházející z roku 1888. Zpráva dokládá vyhotovení plechových dvířek pro kamenné kapličky: *„Upomínka na Jana Hlídka, který tyto dvířka zhotovil v roce pamatování císaře Františka Josefa I. Dvířka tato dal zhotoviti Karel Hajský, který dal zhotoviti také kříž na hřbitově u sv. Jana Křtitele a pak obraz vzkříšení páně u sv. Martina. Čest budiž jeho památce. Dvířka tyto byly zhotoveny v roce 1888. Po Janu Hlídce budiž také památka a po panu Josefu Burianovi též. Vzpomeňte si na nás milí, až byste toho dočkali a dvířka tato znova obnoviti chtěli. Bud'te s Bohem!“*⁸⁵ (Viz přílohu č. 27.)

Při rekonstrukci došlo k očištění kapliček, byly doplněny chybějící kamenné a kovové prvky. Dvířka prošla komplexní renovací, z původních zůstaly jen vnější rámy. Obrazů křížové cesty se opravy nedotkly, jelikož nebyl dostatek financí. Tak vznikl nápad, že repliky těchto děl vytvoří žáci místní základní školy na sololitové desky. Stejně tak, jako tomu bylo u původních maleb na plechu, i sololitové desky jsou v kapličkách k vidění pouze o Velikonocích a významných oslavách souvisejících s událostmi v obci.⁸⁶

Všech patnáct kaplí je velmi podobných. Jedná se o žulové skulptury mající na spodní části soklu vytesaný nápis, který je dnes téměř nečitelný. Na kaplích se objevuje prvek paralely v podobě římsy, první je umístěna nad spodním soklem, druhá nad dvířky, obě jsou uprostřed vyklenuty do mírného oblouku. Další paralelní prvek se nachází nad horní římsou v podobě dvou štítů nad sebou, jednoho většího, druhého menšího s výžlabky po obou stranách. Liší se jen velikostí. Vrchol kaple je vždy ukončen kamennou koulí

---

⁸⁵ KOUBOVÁ, Jana . *Kalvárie a křížové cesty*. [s.l.], 2006. 97 s. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. s. 53-59.

⁸⁶ Tamtéž.

osazenou kovovým křížem. Pouze patnáctá kaplička se nepatrně liší. Má ostřejší provedení, jiný tvar dvířek, římsy nemají obloukové lomení, jsou rovné a strohost je patrná i na štítech, kde chybí výžlabky.

KAPLIČKA SVATÉHO ANTONÍNA V RADOMYŠLI

Kaplička svatého Antonína je umístěna pod kostelem svatého Jana Křtitele na staré cestě do Oseka poblíž rybníka Vražda.⁸⁷ Nachází se zde vestavěný výklenek pro sochu svatého Antonína a také malá skleněná dvířka. Vznik kapličky v roce 1665 nám dokazuje pilíř, který se otevírá na jižní stranu poměrně velikým, hlubokým, segmentově zakončeným výklenkem. Ten byl v pozdější době osazen dřevěným rámem, a tak se uchoval do dnešní doby. Dřík pilíře byl ukončen hrubou římsou, jež tvořila nosník pro krychlovou kapličku. Její stěny se honosily otevřenými výklenky a nad každou stěnou se tyčil trojúhelníkový štít. S podobným typem kaple, kterou je možno se setkat např. na Oslově anebo na Zvíkově.⁸⁸

V 18. století došlo k přístavbě sedlové stříšky, jež byla vsunuta na hranolovém základě mezi trojúhelníkové štíty. Původně byl pilíř zasvěcen svatému Janu Křtiteli, stejně tak jako kostel. Na konci 18. století však došlo k úpravám kapličky do dnešní podoby. K sošce svatého Jana Křtitele přibyla

---

⁸⁷Ke vzniku kapličky se vztahuje legenda, která vypravuje příběh o jedné urozené paní a jejím chlapci. Paní pocházela z nedaleké tvrze Kožlí a velice jí sužovalo trápení, jež postihlo jejího syna již od narození, byl totiž němý. Tak se paní rozhodla, že se vydá na cestu pomodlit se ke zdejšímu světci, Janu Křtiteli, o pomoc. Usilovně se modlila před zázračným obrazem a prosila o uzdravení svého dítěte. Z kostela vyšla až mezi posledními a vydala se pěšinou kolem lesa Hájku zpět do svého domova. Rozhodla se, že chvíli pobude se svým synkem u malebné studánky poblíž kostelíka a tak se posadili do vonící trávy. Chlapec pozoroval okolní cvrkot a vesele poskakoval, když najednou spatřil motýla. Chtěl ho skrýt ve svých dlaních a jak po něm natahoval ruce, motýl zatřepal křídly a usedl chlapci na ústa. V tom okamžiku dítě promluvílo. Jako poděkování a poctu nechala paní postavit na tomto místě kapličku zasvěcenou Janu Křtiteli. Později když byla okolními vlivy kaple poničena, rozhodli se místní lidé, že ji opraví a přidali tam k sošce svatého Jana Křtitele ještě sošku svatého Antonína, ochránce dětí. Čerpáno z: Fibich, Ondřej. Rytíři svatého Jana. Písek: Praam. spol.s.r.o., 2004. 250 s. ISBN 80-86616-05-3 . s. 226-227.

⁸⁸Fibich, Ondřej. Rytíři svatého Jana. Písek: Praam. spol.s.r.o., 2004. 250 s. ISBN 80-86616-05-3 . s. 226-227.

soška svatého Antonína. 22. května 1992 byla soška svatého Antonína neúmyslně rozbita. Proběhla její částečná oprava, kdy byla slepena a v tomto stavu je zde dodnes.⁸⁹

KAPLIČKA SVATÉHO JANA NEPOMUCKÉHO V RADOMYŠLI

Kaple se nachází pod kostelem svatého Martina a nechal ji postavit farář Fabián Lenk kolem roku 1833. Později došlo k zasklení výklenku, ve kterém byla umístěna socha svatého Jana Nepomuckého, a ke zhotovení železných dveří. V srpnu roku 1991 došlo k opravě střechy této kaple.⁹⁰

KAPLIČKA PANNY MARIE V RADOMYŠLI

Kaplička je umístěna nad železničním přejezdem u cesty od rybníka „Vraždy“ ke kostelu svatého Jana Křtitele. Byla postavena společně s kaplemi křížové cesty přibližně kolem roku 1764.⁹¹ Jedná se o kapličku s výklenkem, umístěným nad římsou. Kapli uzavírá trojúhelníkový štít s výraznými volutami, jenž je vystavěn na kvádrovém dřívku. Obraz umístěný v této kapli namalovala dcera řídícího kolem roku 1955, která byla řádovou sestrou.⁹²

KAPLE SVATÉHO VÁCLAVA V RADOMYŠLI

Kaple stála v městysi Radomyšl na křižovatce silnic Strakonice - Leskovice u domu čp. 53. Kvůli hustému provozu však byla v roce 1953 zbourána. Její vznik je datován do roku 1836. Vyrostla na místě původní shořelé pastoušky. Byla menších rozměrů, asi 5 metrů dlouhá a 3,5 metru

---

⁸⁹PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

⁹⁰Tamtéž.

⁹¹Tamtéž.

⁹²T.amtéž.

široká. Výška od země k hřebenu střechy činila přibližně 6 metrů. Dříve byla oplocena. Kaple neměla věžičku, ale barokní štít, i když základ tvořilo klasicistní architektonické provedení .

10. VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI ŘÍMSKOKATOLICKÉ FARNOSTI RADOMYŠL

10.1 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI FARY RADOMYŠL

10.1.1 DR. BOHUMÍR LIFKA

Dr. Bohumír Lifka se zapsal nezapomenutelně do dějin městyse Radomyšl i zdejší farnosti. Jeho prvenství mezi významnými osobnostmi místní lokality je více než oprávněné. Narodil se 24. března 1900 stal domek čp. 83 v Radomyšli. Pocházel z kupecké rodiny a byl vychováván v duchu křesťanské víry.

Po absolvování obecné školy v roce 1911 začal studovat na Jirsíkově gymnáziu v Českých Budějovicích. Zde roku 1919 složil maturitní zkoušku s vyznamenáním, a protože již od raného věku měl velký zájem o historii, rozhodl se pro další studium na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze. A to i přesto, že jeho matka toužila po jediném, aby se její syn stal knězem.

Při studiích v Praze volný čas věnoval historické próze a moderní literatuře. Jeho sympatie si získala především literární osobnost Františka Xavera Šaldy. Začal docházet na jeho přednášky a později mezi nimi vznikl přátelský vztah, který jim vydržel po celý život. Z toho důvodu to byl právě Bohumír, koho na sklonku svého života pověřil F. X. Šalda uspořádáním své pozůstalosti. Tato práce mu však při jeho pozdějším zatčení byla zabavena a již nikdy se mu nevrátila zpět.

Od roku 1921 začal Bohumír studovat ještě Státní knihovnickou školu, kterou úspěšně absolvoval. Svá studia dokončil doktorátem filozofie roce 1923. Získal také diplom bibliotekáře. Jeho zájem o knihy a knihovny

přetrvával po celý život, proto také jeho první profesní cesta po studiu vedla do Stadionské knihovny z Trhanova.⁹³ Později se dokonce dostal do redakce Masarykova naučného slovníku, kde získává v roce 1928 funkci prvního sekretáře a člena domácí rady. Setrvává zde až do roku 1933, kdy je práce násilně potlačena.

V roce 1930 se rozhodl pro uzavření manželství s Marií Michaelou, jež pocházela z dvoru Bavorů z nedalekého Černíkova. Jejich manželství bylo harmonickým a pevným svazkem, který mu dodával oporu po zbytek života. Později se Bohumír stal vedoucím knihovny v Náprstkově muzeu a tuto funkci s radostí vykonával až do roku 1959. Jeho kvalit a svědomité práce si všimli i významní státní představitelé, a tak získal z ministerstva kultury pověření pro vytvoření pracovní skupiny, jejíž náplní měla být katalogizace státních historických zámeckých knihoven.

Ovšem zanedlouho nastal v jeho životě zlom. Za údajnou protistátní činnost byl zatčen, odsouzen a v roce 1959 nastoupil na 7 let do vězení. Naštěstí však přišla v roce 1960 amnestie, díky které byl propuštěn. Nemohl se však vrátit ke své předchozí práci. Jeho posledním zaměstnáním před odchodem do penze se stala funkce skladníka. Dr. Bohumír Lifka však svou práci natolik miloval, že nechtěl zahálet ani v penzi. Proto se přijal nabídku působit v antikvariátu v Praze na Smíchově, kde setrval do svých 85 let. V roce 1969 se dočkal alespoň částečné rehabilitace. Úplně rehabilitován byl až v roce 1992. To již byl Bohumír Lifka po smrti. Zemřel v roce 1987.

Dílo dr. Bohumíra Lifky zahrnuje spisy nejrůznějšího druhu od rodopisných děl, přes heraldické publikace až k pracím literárně-historickým a týkajícím se bibliografie. Byl členem Spolku sběratelů a přátel exlibris a také členem Spolku českých bibliofilů.

---

⁹³Tato knihovna byla přesunuta z Trhanova do Koutů na Šumavu.

Mezi jeho významné publikace patří díla: Ex libris a supralibros v českých korunních zemích v letech 1000 až 1900 (vydána k jeho osmdesátinám), Valdštejnská knihovna na zámku v Doksech, Moravské léto F. X. Šaldy ve Starém Hobzí. Jeho nejvýznamnějším dílem je syntetická monografie Radomyšl. Dějiny jihočeského městečka. Publikace je souhrnem materiálů, jež sbíral téměř po celou dobu svého života. Krátce před svou smrtí odnáší toto dílo jako dar radomyšlskému Místnímu národnímu výboru.

Během svého života se Bohumír Lifka stal také členem Suverénního řádu Maltézských rytířů. 13. listopadu 1945 se stal devočním donátem první třídy a 18. ledna 1979 získává hodnost magistrálního rytíře Maltézského velkopřevorství v Čechách.⁹⁴

Dr. Bohumír Lifka vykonal mnoho záslužného pro svůj rodný kraj. Pomohl nejen současným, ale i dalším generacím v nalezení duchovní a kulturní orientace. Vydal ze sebe nejvíce, co mohl, po celý život trpělivě pracoval, aby po sobě mohl zanechat poselství, že je důležité vnímat krásy rodného kraje, dojít k niternému, hlubšímu poznání svých každodenních kroků a nadále zvelebovat svou zemi, ať i mnozí další mohou převzít tento poklad a těšit se z něj a nadále jej zušlechtovat.

---

⁹⁴Životopis Dr. Bohumíra Lifky byl zpracován na základě informací z díla: Dr. LIFKA, Bohumír. *Radomyšl. dějiny jihočeského městečka a jeho okolí..* vyd.1. Obecní úřad v Radomyšli a Nadace historie Radomyšle : [s.n.], 1993. 300 s. ISBN 80-900018-8-2. s.272 -277

10.1.2 PATER JOSEF LUKÁŠ

Jednou z významných osobností, která se podílela na rozkvětu farnosti Radomyšl, především na zvelebování místních kostelů a také farní budovy byl pater Josef Lukáš. (Viz přílohu č. 28.) Narodil se 16. prosince 1905 v malé vesničce Radobytce u Mirotic. Rodina, ze které pocházel, byla spíše chudších poměrů, ale byla známa pro svou pracovitost, dobrosrdečnost a poctivost. Vlastnila jen menší hospodářství.

Josef měl tři sourozence a nelehké dětství. Brzy mu zemřel otec a také starší bratr. Matka zůstala kvůli nemoci upoutána na lůžku. Josef se musel postarat o hospodářství a zaopatřit tak rodinu. Ve škole dosahoval vynikajících výsledků, a tak jej nechali vyučující vyslat na studia, po jejichž absolvování se stal knězem.⁹⁵

Později působil jako kaplan u děkana Antonína Voráčka a v roce 1942 získal funkci kněze farního obvodu Radomyšl. Jeho bydlištěm se stala farní budova v Radomyšli. Josef byl posledním knězem radomyšlské farnosti z řad Maltézských rytířů.

Po celou dobu své působnosti v této farnosti se jí snažil zušlechťovat, pustil se do opravy střechy poutního kostela svatého Jana Křtitele, nechal zrenovovat omítku a nezapomněl ani na farní kostel, kterému kompletně zrekonstruoval venkovní fasádu po celé ploše i s věží. Následně pak provedl na farním kostele a božím hrobě opravu střešní krytiny. Dalším záslužným činem, jenž se stal za jeho působení, bylo zakoupení nového zvonu jménem Václav v roce 1945, protože pátrání po zvonu zabaveném během války, bylo neúspěšné.⁹⁶

---

⁹⁵ *Maltézský řád na Strakonicku*. Strakonice : Knihkupectví a nakladatelství Rovina a Herout, 1991, s. 11.

⁹⁶ PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

V Radomyšli působil v období 50. let, kdy v se Českých zemích po komunistickém převratu chopila moci další totalitní diktatura, tentokrát komunistická. Prožíval zde těžké časy. Musel přihlížet všemu bezpráví, které se kolem něj dělo. Mnoho jeho přátel a sousedů z rodných Radobytců, ale i z jeho nového bydliště Radomyšle, je nesmyslně stíháno. Osudy některých končí ve vězení, jiní jsou násilně vyhnáni ze svých domovů, okradeni a pod pohrůžkami donuceni vstoupit do jednotného zemědělského družstva. Proto se pater Josef Lukáš rozhodne těmto křivdám čelit a učinit vše, co je v jeho moci. Začne se bránit např. poskytnutím farní budovy jako střechy nad hlavou rodině, která byla perzekvována komunistickým režimem. Připravena o vše, ze dne na den vyhnána ze svého domova. Nejednou za svůj život prokázal velkou statečnost. Snažil se lidi vést k poctivosti a vytrvalosti.

Pater Josef Lukáš zemřel 20. května 1986 a je pohřben v kněžské hrobce v Radomyšli společně s farářem Josefem Bastlem.⁹⁷ Při pohledu na jeho děkanský erb nezbyvá než konstatovat, že vyobrazení páru andělských křídel s heslem: „ Ve vytrvalosti je síla" není náhodné.⁹⁸

---

⁹⁷PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.]: [s.n.], 1990.

⁹⁸*Maltézský řád na Strakonicku*. Strakonice : Knihkupectví a nakladatelství Rovina a Herout, 1991. s. 11.

10.1.3 PATER PETR KOUTSKÝ

Mezi další významné osobnosti, jež pozvedly život farnosti Radomyšl, patří beze sporu pater Petr Koutský. (Viz přílohu č. 29.) Člověk, který se snažil přiblížit Písmo svaté a „Boží slovo“ širšímu spektru obyvatel, především mládeži. Jeho cílem bylo v jedinci vzbudit zájem o uvědomění si pravých hodnot a tradic. Snažil se působit na lidi tak, aby lépe pochopili pojmy, jako jsou láska a dobrota.

Chtěl pozvednout výuku náboženství. Pořádal nejrůznější akce pro děti a mládež. Během letních prázdnin organizoval tábory pro děti a bral své svěřence na nejrůznější výlety, např. pod jeho vedením absolvovali výlet za poznáním krásy sakrální i jiné architektury v Praze nebo v Brně. Dokonce povolil dětem docházejícím na hodiny náboženství vytvořit si v jedné místnosti farní budovy vlastní klubovnu.

Rodným městem Petra Koutského byla Jihlava, kde se narodil 5. května 1954. V roce 1973 složil maturitu na gymnáziu v Kroměříži a pokračoval dále ve studiu na Vysoké škole zemědělské v Brně obor zahradnictví. Po absolvování studia pokračoval na pedagogickém oboru na Vysoké škole zemědělské v Praze. Touha, stát se knězem, jej přivedla k teologickým studiím. Jimi prošel v okruhu salesiánské kongregace a pod vedením dr. Josefa Zvěřiny. Vzhledem k tehdejší politické situaci byl donucen přijmout tajné jáhenské svěcení. Konalo se v Berlíně v roce 1985 a provedl jej kardinál Joachim Meisner. Vysvěcen na kněze byl v roce 1990 v Českých Budějovicích, a tentokrát se jeho světitelem stal biskup Miloslav Vlk.⁹⁹ Jako kněz prošel funkcí správce v několika farnostech. Působil v Radomyšli, kam nastoupil 12. července 1990 a setrval zde až do roku 2000,

---

⁹⁹MED, Oldřich; KOUTSKÝ, Petr. *Základní učení o víře*. vyd.1. Rosice u Brna : Gloria Rosice u Brna, 2001. 183 s. ISBN 80-86200-55-8.

kdy z rodinných důvodů odešel, přestupní stanicí se mu stala farnost v Jindřichově Hradci. V současnosti spravuje farní obvod v Rosicích u Brna.

Snažil se pokračovat ve stopách patera Josefa Lukáše a patera Karla Vrby. Pokračoval v renovaci kostelů a především farní budovy, z které dokázal učinit chloubu městyse Radomyšl. Provedl velikou rekonstrukci vnitřní části, také kompletně opravil exteriér. Nechal strhnout původní omítku i se štukem a udělat novou fasádu.¹⁰⁰

Také se přičinil o rozkvět farní expozitury v osadě Zadních Zborovicích, když do tohoto místa přivedl ženu, která se později stala jeho pastorační asistentkou. Nejdříve Terezii Hašanovou do Radomyšle a Zadních Zborovic dovážel z nedaleké Štěkně a posléze ze Strakonice. Díky němu získala farní budovu v Zadních Zborovicích, kde začala bydlet a působit. Dokonce jednou v zimě poskytla paterovi Petru Koutskému farní budovu k vykonání mše svaté, protože místní kostelík, z důvodu špatného počasí, nemohl být použit.

Pater Petr Koutský byl též u zrodu pěveckého tělesa sboru svatého Martina, jenž pod vedením Richarda Semiginovského působí ve zdejší farnosti do dnešních dob.

---

¹⁰⁰PŘÍBIL, Alois. Kronika farnosti *Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

10.2. VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI EXPOZITURY ZADNÍ ZBOROVICE

10.2.1 VIERA - TEREZIE

Terezie díky své rebelské povaze, houževnatosti a touze pomáhat druhým oplývá obrovským životním entuziasmem, dobrotou a láskou, kterou zasévá do srdcí všech, kdož se objeví na její pouti životem. Síla této osobnosti přispěla k vykonání mnoha skvostných činů, jež jsou slovy nepopsatelné. Pomáhá k nalezení pravých hodnot života, pochopení morálky a vede k úctě k tradicím a dědictví našich předků. Je duší farnosti v Zadních Zborovicích, to ona jí vdechla nový život a rozezněla píseň, jež svými líbeznými tóny činí malou vísku velkolepým sídlem s neskonalým duchovním potenciálem. (Viz přílohu č. 30.)

Její život započal 22. února 1961 v Trenčianských Teplicích. Narodila se v pořadí jako třetí dcera do dělnické rodiny soustružníka a šičky. Nejmladší Vierka, jak byla pokřtěna, navštěvovala Základní školu v Nové Dubnici, kde také žila. Chodila na náboženství a v období povinné školní docházky absolvovala první svaté přijímání. Otec, který pocházel z dvanácti dětí, se svým dcerám velice věnoval, učil je nejrůznějším věcem a snažil se jim ukázat směr jejich životních cest. Oba rodiče byli velmi čestnými lidmi.

Již od malička ve Vierce dřímala svobodomyšlný duch, jenž jí nedovolil nechat se svázat nějakými pravidly a tolerovat bezpráví. V šesté třídě se pevně rozhodla, že svá pozdější studia zaměří na zeměpis, ve kterém byla velice dobrá. Přinášelo jí potěšení získávání nových znalostí v dané oblasti. Kromě zeměpisu ráda sportovala. Závodně se věnovala házené a tenisu. V této době se zrodil i její sen - studovat na Karlově univerzitě a vyhrát Wimbledon. Tento sen se jí splnil jen napolovic.

Po ukončení základní školy r. 1976 nastoupila na Gymnázium v Dubnici nad Váhom, kde se dále věnovala především zeměpisu, účastnila se mnoha vědomostních olympiád s výbornými výsledky.

Po maturitě v r. 1980 chtěla odejít studovat do Brna na Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně obor kartografie a fyzická geografie, ale nebyla přijata. Tak zůstává na Slovensku, začíná studovat v Bratislavě v nástavbovém studiu porodní asistentka. Zlomový okamžik nastal po absolvování praxe na chirurgii, kdy došla k závěru, že tohle není cesta, kterou se chtěla vydat. Ukončuje studium a rozhodne se navrátit k zeměpisu. Podává si přihlášku na Univerzitu Karlovu a Fakultu tělesné výchovy a sportu Univerzity Komenského v Bratislavě. Mezitím pracuje u sportovců jako administrativní pracovnice. Je přijata na obě univerzity. Začíná studovat ekonomickou a regionální geografii na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. V roce 1981 tak odchází ze Slovenska do Čech.

Díky své spolubydlící Aničce se dostává po mnoha letech znova do kostela. U Sv. Havla se zúčastní mše pod vedením patera Jiřího Reinsberga. Je okouzlena jeho slovy i jeho osobností. *„Monsignore Jiří Reinsberg patřil po celá desetiletí komunistického režimu k nejvýznamnějším postavám katolické církve v Praze. Jeho mnohdy velmi svérázné promluvy přitahovaly nejenom věřící, kterým podával slovo Boží v nesrovnatelně přístupnější podobě, než ho mohli slyšet z úst většiny jiných kněží. Přitahoval tak desítky hledajících zejména z řad intelektuálů, umělců a vědců, kteří u něho nacházeli podobu opravdu žitého křesťanství kořeněnou navíc mnohdy vtípem nebo anekdotou.“*¹⁰¹

Začíná pravidelně navštěvovat kostel a čím dál víc přemýšlí o myšlence víry a cestě k Bohu. V dubnu 1982 přistupuje po 12 letech podruhé ke

---

¹⁰¹REINSBERG, Jiří ; SVOBODA, Bohumil. *Hospodin rozjasnil svou tvář*. 2. Vyšehrad : Vyšehrad, 2004. 230 s. ISBN 80-7021-724-3.

svatému přijímání. Pater Reinsberg se nesmazatelně zapisuje do jejího duchovního života až do své smrti v lednu 2004. Stává se jejím duchovním otcem, zpovědníkem, rádčem a mnohokrát i hostem v pozdějším místě působení v Zadních Zborovicích. I přes svůj pokročilý věk byl vždy ochoten přijet do zapomenuté jihočeské vísky slavit eucharistii při rorátní mši svaté nebo jiných slavnostech.

Ve třetím ročníku studia, když se Teresie opět účastnila mše svaté, se zpíval žalm (žalm 95, 7b-8) „Když dnes uslyšíte jeho hlas, nezatvrzujete srdce svá“. Začala hojně přemýšlet o těchto slovech, o víře a zvažovat, zda by neměla změnit směr své životní cesty. Ona, která protestovala proti všemu a proti všem najednou ucítla, že její rebelská povaha je jakýmsi hnacím motorem pro její nové povolání.

V době studia navštěvovala také studentská setkání pořádaná současným českobudějovickým biskupem Jiřím Paďourem, OFM Cap, který v té době neměl státní souhlas. Když ho získal, spadla pod jeho správu farnost sv. Anny v Praze na Žižkově. Zde mimo jiné bydlela Vierka po ukončení studií. Po absolvování pětiletého studia v roce 1986 se rozhodla, že bude dále pokračovat ve vzdělání a složí doktorát. V té době také nastoupila do Institutu hygieny a epidemiologie, kde pracovala jako odborný asistent v referenční laboratoři pro lymfskou boreliózu. V roce 1987 získala titul doktora přírodních věd.

Při návštěvě Itálie se dostává do Vatikánu, kde se seznamuje se dvěma velkými muži, paterem Josefem Koláčkem a paterem Josefem Čuprem, kteří vysílali v české sekci rádia Vatikán. Oba jsou jezuité a mají velký vliv na její formaci. Pater Čupr se po revoluci stává prvním českým provinciálem a také Vierčiným zpovědníkem, kterým je i v současnosti. Vierka začala uvažovat o řeholním životě, velice ji lákaly kontemplativní

řády benediktýnek a karmelitek. Stále docházela na setkání P. Pad'oura a zde potkává osobu, která ji přivedla k sestřám IBMV /Institut Beatae Mariae Virginis - Institut Blahoslavené Panny Marie. Od 30.ledna 2004 Congregatio Jesu/.¹⁰²

Tento apoštolský řád je v Čechách více znám pod názvem Anglické panny. Tehdejší provinciální představená Sr. Marie Augustýna a Sestra M. Rafaela měly obrovský vliv na neuvěřitelně rychlé rozhodnutí stát se členkou tohoto apoštolského řádu, který založila mladá Yorkshirská dáma Mary Word v roce 1609. Hlavním posláním řádu je všemi možnými způsoby, jež jsou možné, k Boží slávě pečovat o spásu duší, šířit a bránit víru, pomáhat lidem v křesťanském životě.¹⁰³ Od roku 1921 sestry působí ve Štětkni na Strakonicku, kde zřídily dívčí školu s internátem. Řádové sestry zde vyučovaly francouzštině, angličtině, etiketě, ručním pracím, hře na klavír, housle a zpěvu. Štěkeňský zámek v roce 1949 převzal stát, který v něm zřídil Domov důchodců. Sestry zde byly až do 30.března 1985, kdy musely z donucení Štěkeň opustit. Po revoluci se mohly vrátit a začínají pečovat opět o staré a nemocné lidi. Také pastoračně působí ve farnosti a okolí.¹⁰⁴

Myšlenky a poselství těchto sester uchvátily Veirku natolik, že se rozhodla k nim nastoupit. Kandidaturu a noviciát absolvovala tajně na Dobré Vodě u Nových Hradů. Po revoluci v roce 1989 byl tento řád prvním v Československu, kterému navrátili majetek, v tomto případě zámek ve Štětkni, kam nastoupila Vierka jako sociální pracovnice, kvůli čemuž se vzdala místa v Institutu hygieny a epidemiologie. Starala se o starší dámy, vyučovala náboženství po všech možných končinách od Klatov přes Čestice

---

¹⁰² Zámek Štěkeň [online]. c2008 [cit. 2009-12-18]. Congregatio Jesu. Dostupné z WWW: <<http://www.zamek-steken.cz/index.php?page=congregatio>>.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

až po Bavorov. Začala také vyučovat anglický jazyk. Pracovala s velice širokým spektrem lidí od malých dětí přes mládež po staré lidi, kterým přezdívala „starší dorostenky“.

Ve Vyškově při slavnosti svaté Terezie z Ávily byla svědkem autonehody, kdy řidič automobilu srazil cyklistu. Tato událost ji velice ovlivnila a dále přiblížila na její cestě k Bohu. V roce 1991 měla vyslovit na svátek svatého Ignáce své první sliby a při této příležitosti měla obdržet od řádu nové řeholní jméno. Podle zvyku podala pět návrhů a jedním z nich bylo jméno svatá Terezie z Ávily a toto jméno jí bylo uděleno. V květnu roku 1993 absolvovala tříměsíční pobyt v Anglii kvůli vylepšení jazyka a hlubšího poznání spirituality.

Krátký pobyt v anglické provincii IBMV, jiný náhled a chápání ignaciánské spirituality v kombinaci s rebelskou povahou se stávají překážkou k obnově slibů, ke kterým jí v roce 1994 nebylo uděleno povolení. Je nucena z řádu odejít a začít „nový život“. Je ale přesvědčena, že cestou víry půjde dál. Její konec v řádu znamenal také konec studií Teologické fakulty v Českých Budějovicích, kde dálkově absolvovala osm semestrů s úspěšným splněním všech zkoušek.

Chtěla se vrátit k zeměpisu a vyučovat ho, ovšem v té době ho nebylo potřeba. Brzy dostala nabídku od Školského úřadu ve Strakoncích k výuce angličtiny. Tak toto místo vzala. Dále se Terezie věnovala pastorační činnosti a zůstala v kontaktu s anglickými sestrami. Stále toužila po práci s lidmi. Její přání se splnilo, když byla ustanovena biskupem ThDr. Antonínem Liškou, CSsR, pastoračním asistentem pro patera Petra Koutského. Byla jí poskytnuta fara v Zadních Zborovicích. Stala se pastoračním asistentem pro Zadní Zborovice a Radomyšl. Na podzim 1998 začala Terezie postupně s opravami, protože fara byla v dezolátním stavu.

Nejdříve se zde začalo vyučovat náboženství pro malé děti a studenty. Terezie se sama postarala o vybavení. I přes to, že zde nebylo luxusní vybavení, panovala tu příjemná atmosféra a z každého kousíčku fary byla cítit hluboká láska a přátelství. Všude totiž zanechala Terezie svůj otisk, kousek svého srdce. Na konci roku se zde dokonce slavil první Silvestr. Fara také sloužila ke konání mše svaté, když to tuhá zima neumožňovala v místním kostelíku Sv. Ludmily. V červnu roku 1990 byla paterem Petrem Koutským fara vysvěcena. Terezie začíná rozvíjet mezinárodní styky s farou. První zahraniční návštěva se uskutečnila v podobě rakouské sestry dr. Marie Glasauer, IBMV, která věnovala Terezii knihu z Jeruzaléma, ze které se stala návštěvní farní kronika.

Terezie obnovila život ve farní expozituře Zadní Zborovice, zavedla zde vyučování náboženství. V roce 2000 se konala výuka náboženství každou středu a na faru docházelo okolo 15 dětí. Dále začala Terezie učit také angličtinu pomocí čtení Písma svatého v anglickém jazyce. Výuka se rozšířila hlavně pro dospělé. Pravidelně vykonává některé pobožnosti, na něž nemůže dojíždět kněz. Vede májové, říjnové, růžencové pobožnosti, půlnoční pobožnosti slova a zpívání koled v přilehlých kapličkách v okolí. Snaží se udržovat mezinárodními styky farnosti s různými osobnostmi. Stále se věnuje pedagogické profesi v podobě výuky anglického jazyka na Základní škole F. L. Čelakovského ve Strakonících. Během letních prázdnin pravidelně odjíždí do Anglie, kde absolvuje duchovní cvičení pod vedením sester Congregatio Jesu. Udělala mnoho záslužných činů pro místní farní expozituru a její šlechtnost dál bude zvelebovat tento kraj a udržovat lid v úctě k duchovním hodnotám a v lásce.¹⁰⁵

---

¹⁰⁵Informace jsou získané na základě rozhovoru s: Hašanová, Terezie. Zadní Borovice. 24.2.2010

10.2.2 AUGUSTIN SOUKUP

Augustin Soukup navždy zůstane velkou osobností Zadních Zborovic. Jeho ochota a nasazení pro pomoc lidem, jeho velká inteligence a odvážnost měnit politickou situaci, měnit svět k lepšímu byla velice obdivuhodná...

Augustin Soukup se narodil 5.8. 1899 v Zadních Zborovicích jako syn obuvníka Vojtěcha Soukupa a Barbory Soukupové rozené Špatné.

Otec Augustinův pocházel z chudých poměrů, aby mohl zaopatřit rodinu, musel vykonávat obuvnickou činnost téměř po celé zemi. Matka pocházela ze Střelskohoštické Lhoty. A poté, co se přivdala do Zadních Zborovic, připadla na ni práce v domácnosti a na polích. Augustin měl o dva roky mladší sestru Anežku. Oba museli od malička pomáhat matce a zastat tak činnost otce, který byl neustále na cestách za prací.

Jako šestiletý nastoupil Augustin do Obecné školy v Zadních Zborovicích. Od raného věku vynikal svými znalostmi a dovednostmi, a proto otec Vojtěch nechal Augustina na doporučení jeho třídního učitele ukončit studium již ve dvanácti letech místo ve čtrnácti, jak to bylo dříve na obecných školách běžné. I přes své studijní nadání se musel s možností dalšího vzdělávání rozloučit, jelikož životní situace Augustinovy rodiny byla velmi složitá a nelehká. Ve svých třinácti letech zastával místo hospodáře.

Hospodářské poměry v zemi se začaly velmi komplikovat z důvodu rozpoutání první světové války. Tak přišla řada i na mladičkého Augustina. Ve svých šestnácti letech musel narukovat na frontu. V první světové válce padly miliony lidí, ovšem Augustin patřil k těm šťastnějším.

Domů se vrátil se zraněním, které zanechalo trvalé následky. Při střelbě byl zasažen do pravé ruky a vojenským lékařům se bohužel

nepodařilo zachránit dva prsty. Za tento úraz pobíral doživotní rentu dvacet korun.

Měl možnost náhrady ve větší výši, kterou nedostal, protože plánoval odjezd do Ameriky. Se svými válečnými kamarády jen těžko nesli tíživou situaci a bídu v zemi, proto se ji rozhodli opustit. Potom, co se rodiče tuto zprávu dozvěděli, cestu mu rozmluvili, i přes to, že měl zakoupen lodní lístek. Místo něj za svými příbuznými poslali rodiče do Chicaga jeho sestru Anežku.

V necelých dvaceti letech se Augustin oženil s místní dívkou Anežkou Šíповou. Obě rodiny se dlouhou dobu znaly a vzájemně se navštěvovaly, a to byl další důvod, vedle vidiny majetku, proč je spolu oddat. V té době láska nehrála tak velkou roli, do popředí vystupovaly sňatky z rozumu.

Sám si tím prošel i otec Vojtěch, který si svou vyvolenou nemohl vzít, jelikož patřil mezi chudší vrstvy, a tak se ze své velké hrdosti oženil s pro něj do té doby neznámou dívkou ze skromnějších poměrů Barborou. Jeho opravdová láska Eva neunesla rozhodnutí svých rodičů a zklamaná životem odešla do kláštera do Horažďovic, kde se stala řádovou sestrou. Vojtěch na ni do konce života nezapomněl. Na společné soužití s Barborou si zvykl a stejně tomu bylo i u jeho syna.

Augustinovi s Anežkou se po dvou letech manželství narodilo první dítě, byl to chlapec, kterému dali jméno Václav. Chlapec v prvním roce svého života těžce onemocněl a pro nedostatek léků chorobě podlehl.

Tato událost rodiče velice zasáhla, ale do roka se narodil malý Augustin, což vneslo světlo do jejich života. Zanedlouho se narodil Jaroslav a po něm nejmladší syn, který dostal jméno opět Václav. Ani tentokrát to nebyla šťastná volba, protože chlapec ve svých osmi letech onemocněl mozkovou obrnou, což vyžadovalo nepřetržitou péči a upoutání na lůžko.

Malý Augustin se nezapřel svou inteligencí, výbornými znalostmi a vlastnostmi po otci. Na rozdíl od Vojtěcha Augustin splnil sen nejen sobě samému, ale především svému synovi, protože mu umožnil studovat a po celou tu dobu ho finančně podporoval, jak nejvíce mohl, ale to vše šlo na úkor mladšího syna Jaroslava. Augustin za plné podpory vystudoval pedagogický ústav a stal se ředitelem Školského úřadu v Horažďovicích. Avšak v pozdější době musel tuto funkci z politických důvodů opustit a spokojil se s místem učitele na malotřídce ve Srubci u Českých Budějovic.

Jaroslav dostal možnost vystudovat jen hospodářskou školu a musel doma vypomáhat na polnostech, které se jeho otec snažil neustále rozšiřovat.

Od počátku působení lidové strany se Augustin stal jejím předsedou a tuto funkci čestně zastával. Pro splnění všech závazků a neustálý rozkvět společnosti dělal maximum.

Nastal rok 1935 a naše obec potřebovala nového starostu, a tak okresní hejtman po dlouhém rozvažování doporučil mého praděda. Ten se tomu z počátku velice bránil, ale když mu hejtman vysvětlil, že inteligentnějšího a spravedlivějšího člověka pro tento úřad není, Augustin ihned nástup do funkce přijal jako poctu.

V této době ovšem ještě netušil, že období výkonu jeho funkce připadne na tak nešťastné časy. Zanedlouho se totiž ve světě rozpoutala druhá světová válka, ještě krvelačnější a zákeřnější než ta před ní. Snahy o demokratické vedení státu vystřídal fašismus a nastolení tvrdé diktatury.

Ale ani v této době Augustin neopouštěl své morální zásady a bojoval za svobodu. Snažil se místní vísku bránit před tyraníí německé okupace a před ztrátou lidských životů. I přes velké nebezpečí varoval občany před

kontrolou gestapa. V krajní situaci neváhal oběti schovat na utajených místech.

Svoji funkci zahájil návrhem na výstavbu kostela, protože v naší osadě chyběl. Nacházela se zde jen kaple, která svým prostorem nemohla pojmout větší kapacitu věřících.

Přednesl tento projekt na zasedání obecního zastupitelstva, ale nebyl schválen, protože komunističtí zastupitelé prosazovali v osadě výstavbu kanalizace.

Augustin se své touhy vybudovat kostel přesto nevzdal. Spolu se spirituálem horažd'ovického kláštera paterem Komrskou a dalšími hodnostáři uspořádali lidovou sbírku po celé republice. Jelikož výtěžek sbírky nepostačoval na pokrytí nákladů, Augustin zastavil svůj majetek u banky a za vypůjčené peníze stavbu dokončil. Kostel byl vysvěcen a jeho patronkou se stala svatá Ludmila. Starosta nechal ještě vyrobit tři zvony v Dobré vodě u Bosňan. Za války se je snažil ukrýt pod podlahou na kruchtě, ale Němci je zabavili.

Nesmíme ale opomenout, že i v naší obci si druhá světová válka vyžádala své oběti na životech. A to Jaroslava Klecána a Josefa Járu. Josef Jára se stal obětí koncentračního tábora Terezín. Klecánův osud byl rovněž krutý, neboť, byl popraven v Berlíně. Na jejich památku nechal Augustin postavit pomník u zdejšího kostelíka, kde jsou připomínáni i padlí hrdinové z první světové války.

Dále se angažoval ve sboru dobrovolných hasičů, byl zvolen do funkce předsedy. Jelikož tato organizace byla nositelkou veškerého kulturního dění v obci, zúčastňoval se aktivně různých slavností. Kupříkladu vysazení Lípy svobody nad kostelem na paměť prohlášení první Československé republiky ze dne 28. října 1918 nebo slavnostního vysvěcení kostelních zvonů.

Pradědeček se po celou dobu výkonu funkce starosty snažil zlepšovat situaci obce a hlavně život zdejších lidí, ale není na světě člověk ten, který by se zavděčil lidem všem. Všechno má jednu svůj konec, a tak i Augustin musel skončit se svou funkcí po nástupu komunistické strany k moci v roce 1950.

Augustin však zůstal silnou osobností a do komunistické strany nikdy nevstoupil, ale byl přinucen vstoupit do zemědělského družstva. Do této doby stačil rozšířit své polnosti na deset hektarů půdy a jen těžko se smiřoval s myšlenkou, že všechn svůj majetek bude muset odevzdat ve prospěch státu.

Tak alespoň jako „malá náplast na bolest“ mu byla „nabíduta“ funkce zootechnika v místním družstvu, kam vstoupil 22. června 1956. S komunistickou ideou se nikdy neztotožnil a spolu s dlouholetým přítelem ing. Josefem Kalbáčem proti ní bojovali.

V této době snad více než kdy jindy se Augustin věnoval svým zálibám, byl vášnivým včelařem a sadařem. Pro rady k němu chodili i neméně vzdělaní lidé. Také měl vášeň pro literaturu a navíc výhodu, že hovořil plyně německy a částečně maďarsky. Snažil se zaznamenávat život kolem sebe a vedl si jakýsi deník. Byl to všestranně zaměřený člověk, který si svými pestrými zájmy snažil zpestřit dobu, kdy vládla strana, s jejímž programem nesouhlasil. Samozřejmě nezapomínal ani na svou rodinu, která se neustále rozrůstala.

V roce 1962 odešel do penze a nadále se věnoval svým koníčkům. Tentokrát se zaměřil především na rodinu, které se snažil předat své zkušenosti, vést ji k morálnímu životu, víře v Boha a poctivosti. Přál si, aby jeho potomci pokračovali ve stejných šlépějích a nezhodili ten veliký kus práce, co stihl za celý svůj život vybudovat. Předával jim své životní

zkušenosti, vyprávěl nejrůznější příběhy a snažil se jim přiblížit dobu svého dětství, mládí, dospívání a dospělosti.

Vnoučatům i pravnoučatům vštěpoval, že se mají chovat čestně a vždy si zachovávat svojí důstojnost. Připomínal, že i v období největší krize ho stále držela nad vodou jeho víra. Jeho životním motem bylo rčení: „ Cokoliv činíš pro čest a slávu Boží, to Pán Bůh padnout nenechá.“ Také věřil, že s poctivostí člověk opravdu nejdál dojde a spravedlnost vždy zvítězí. V roce 1989 se mu splnil velký sen a upřímně se radoval z toho, že padla vláda totalitního režimu a byla nastolena demokracie.

Poslední léta svého života strávil v péči milované rodiny. Zemřel ve věku devadesáti čtyř let v srpnu 1993.¹⁰⁶

---

¹⁰⁶ Veškeré informace o Augustinu Soukupovi získány z rodinných tradic.

11. SOUČASNÝ STAV FARNOSTI RADOMYŠL

V současnosti spadají pod Římskokatolickou farnost Radomyšl tyto obce: Radomyšl, Černíkov, Domanice, Hubenov, Chrást'ovice, Jemnice, Kaletice, Klínovice, Láz, Leskovice, Malá Turná, Osek, Petrovice, Podolí, Rohozná, Rojice, Třebohostice, Únice, Velká Turná, Zadní Zborovice.

Římskokatolická farnost Radomyšl je stále činná. O její fungování se starají duchovní správce Jiří Cihelna a pastorační asistentka pro radomyšlskou farnost Terezie Hašanová. K jejímu rozvoji přispívá Suverénní řád Maltézských rytířů spolu s městysem Radomyšl a také pěvecké těleso sboru svatého Martina.

V říjnu 2008 došlo k navrácení církevního majetku v Radomyšli Suverénnímu řádu Maltézských rytířů. Vše se uskutečnilo na základě darovací smlouvy. Řád získal farní kostel svatého Martina i s farou a jejími pozemky. Majetek, který mu před érou komunismu patřil. Spolupráce mezi městysem Radomyšl a řádem se obnovila již několik let před darováním. Maltézští rytíři se vyslovili, že mají v plánu zachránit tuto historickou památku a především středověkou kurii. V roce 2008 začala první etapa prací, při nichž byla opravena část střechy nad hlavní lodí kostela svatého Martina. Na financování této rekonstrukce se podílelo i ministerstvo kultury příspěvím z fondu Programu na záchranu architektonického dědictví částkou 1 339 000 Kč. Další příspěvek, 150 000 Kč, přišel od městyse. Ve druhé etapě inovací byla dokončena oprava střechy i s věží. Další kroky v renovaci objektu proběhnou po získání potřebných financí.¹⁰⁷

Sbor svatého Martina vznikl v roce 1994 a působí při farnosti Radomyšl pod vedením sbormistra Richarda Semiginovského. Má 22 členů,

---

¹⁰⁷Zpravodaj městyse Radomyšl, Obecní úřad v Radomyšli: 2008, s.2-3.

15 žen a 7 mužů. Pěvecky doprovází bohoslužby ve všech třech kostelech farnosti. Působí i mimo ni. V červnu 2009 účinkoval při jmenování nových členů do řádu svatého Lazara Jeruzalémského v Ostrově nad Ohří, kde byl přítomen i patriarcha Jeruzaléma J.h. Exc. Řehoř III. Se spolkem Baráčníků nastudoval divadelní hru Podskalák a operu Jakobín.¹⁰⁸ (Viz přílohu č. 31.)

Bohoslužby a jiné duchovní aktivity se konají ve všech třech kostelech farnosti Radomyšl. Ve farním kostele svatého Martina probíhá mše svatá v pravidelných intervalech, ve středu ve 14 hodin a v neděli v 18 hodin. V poutním kostele svatého Jana Křtitele se konají mše svaté o Vánocích, o pouti a při slavnostních příležitostech. V Zadních Zborovivích, ve filiálním kostele svaté Ludmily, je mše svatá vždy v sobotu, v letním období od 18 hodin a v zimním o hodinu dříve.

Kromě pravidelných bohoslužeb probíhají v radomyšlské farnosti během liturgického roku ještě další církevní obřady. Na první adventní neděli se koná rorátní mše za doprovodu sboru svatého Martina. Během prosince pak jsou každý víkend pravidelné mše. 24. prosince sbor doprovází půlnoční bohoslužbu ve farním kostele svatého Martina a ve filiálním kostele svaté Ludmily. (Viz přílohu č. 33-34.) V některých kapličkách obcí a osad patřících pod farnost vede bohoslužby slova se zpíváním koled pastorační asistentka Terezie Hašanová. Následuje církevní obřad na Boží hod vánoční. Na svatého Štěpána, během koncertu, rozezní zpěvy sboru poutní kostel svatého Jana Křtitele.¹⁰⁹ Celé vánoční období uzavírá Rybova mše, kterou svými zpěvy doprovází sbor svatého Martina.¹¹⁰

---

¹⁰⁸ Zpravodaj městyse Radomyšl, Obecní úřad v Radomyšli: 2009. s. 11.

¹⁰⁹ V roce 2009 se zde zpívaly nejen české koledy, ale zazněly i v jiných evropských jazycích.

¹¹⁰ Rybova mše vánoční se koná vždy v některém z dvou prvních týdnů v lednu.

V liturgickém mezidobí probíhá slavnostní mše Božího těla a krve Páně v kostele svatého Jana Křtitele.¹¹¹ Následuje postní doba, při níž se chodí křížové cesty v kostele svatého Martina, v kostele svaté Ludmily a v některých dalších kapličkách (např. Třebohostice). Kamenná křížová cesta v Radomyšli se prochází vždy na Velký pátek v 6 hodin ráno. Dalším obřadem je mše na Květnou neděli, při které se světí větve vrby jívy na oslavu vjezdu Ježíše Krista do Jeruzaléma.

V období Velikonoc se konají mše na Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílou sobotu. Bohoslužba na Velký pátek je doprovázena pašijovými zpěvy. Nejvýznamnější obřad probíhá na Bílou sobotu a jedná se o uctění slavnosti Zmrtvýchvstání Páně. Po celý květen věřící provází májové pobožnosti. Bohoslužba se koná každý den v tomto měsíci. Střídá se v kostelech i v kaplích. Konec májových pobožností uzavírá mariánská hudba. Vedle májových pobožností se uskutečňuje v květnu mše na oslavu seslání Ducha svatého.

V červnu je významným církevním obřadem poutová mše s doprovodem sboru svatého Martina¹¹² a v září se koná ve filiálním kostele svaté Ludmily.¹¹³ V témže měsíci se také uskutečňuje děkovná mše za úrodu, při níž se vyzdobí plocha před mešním stolem nejrůznějšími plody ovoce, zeleniny, luštěninami a obilím. (Viz přílohu č. 32.) Říjen je měsícem modlitby růžence. Tyto bohoslužby jsou vedeny v kostelech a i v přilehlých kaplích. V pokračujícím liturgickém mezidobí se koná mše svatá na Dušičky jak v kostelech, tak i na hřbitově. V Zadních Zborovicích probíhá na místním hřbitově bohoslužba slova pod vedením pastorační asistentky Terezie

---

¹¹¹Dříve při této příležitosti chodil slavnostní průvod, který se zastavoval u čtyř oltářů a probíhalo svěcení věnečků.

¹¹²Mše probíhá o víkend po svátku Jana-24.6.

¹¹³Mše probíhá o víkend po svátku Ludmily-16.9.

Hašanové. Posledním významným obřadem před dobou vánoční je každoroční svěcení kostela svatého Martina¹¹⁴, jenž probíhá při mši svaté.¹¹⁵

O duchovní život farnosti se stará především pastorační asistentka Terezie Hašanová, která vypomáhá knězi. Sídlí v Zadních Zborovicích v místní farní budově. Vede zde hodiny náboženství a také výuku anglického jazyka za pomoci Písma svatého. Dochází za lidmi, kteří se nemohou účastnit mše svaté. Přináší jim Tělo Kristovo a Boží slovo. Svými mezinárodními styky se snaží obohatit společenství farnosti. Zve na bohoslužby i k sobě na faru nejrůznější osobnosti. Mezi ně patří rakouská sestra dr. Marie Glasauer, IBMV, Marie Rút Křížková (mluvčí charty 77), Monsignore Jiří Reinsberg, pater František Lízna, Mons. prof. PhDr. Tomáš Halík, Th.D., americký kněz William Loreto z Omahy, anglické sestry, IBMV.

Významnou událostí se stala slavnost k výročí výstavby a vysvěcení filiálního kostela svaté Ludmily, jež proběhla 17. září 2005. Zahájena byla slavnostním průvodem, který doprovázely ženy, oblečené do krojů a nabízející chléb a sůl, a kapela hrající církevní písně. Slavnostní mši vedl papežský prelát, mons. Václav Dvořák. Projev ing. Josefa Kalbáče přiblížil historii zdejšího kostela a zásluhy občanů. Pohoštění zajistila pastorační asistentka Terezie Hašanová. (Viz přílohu č. 35.)

Ing. Josef Kalbáč má velikou zásluhu na rozvoji a údržbě sakrálních památek. Pomohl zajistit potřebné finance k opravám filiálního kostela svaté Ludmily v Zadních Zborovicích a nejen tam. Jeho rodištěm se stala v roce 1940 menší obec Třebohostice. Narodil se 17. února do rodiny zemědělce. Od raného dětství byl vychováván v duchu morálních hodnot a tradic.

---

¹¹⁴Mše probíhá o víkendu po svátku Martina 11.11.

¹¹⁵Informace o průběhu mší svatých během liturgického roku pocházejí z části z rozhovoru s: Hašanová, Terezie. Zadní Borovice. 24. 2. 2010. z části z farní kroniky: PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

Absolvoval základní vzdělání na obecní škole v Zadních Zborovicích a měšťanské škole v Záboří u Blatné.

Jelikož mu z politických důvodů nebylo umožněno studovat, nastoupil pracovně do jednotného zemědělského družstva. Zde setrval až do roku 1964. V tomto roce se stal mechanizátorem zemědělského družstva a začal dálkově studovat Střední zemědělskou technickou školu v Českých Budějovicích. Po jejím ukončení absolvoval nástavbu v Táboře. A dále pokračoval v dálkovém studiu na Vysoké škole zemědělské v Praze.

V roce 1975 byl přeřazen do jednotného zemědělského družstva v Radomyšli, kde vykonával funkci agronoma. Zde působil až do roku 1990. Byl zvolen členem rady ONV. Od roku 1997 vykonával funkci zástupce přednosty Okresního úřadu a vedoucího kanceláře tohoto úřadu ve Strakonících. V říjnu 1997 byl jmenován přednostou Okresního úřadu ve Strakonících. Zde setrval až do roku 2002. Od roku 2003 se stal ředitelem odloučeného pracoviště Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. V listopadu 2003 byl zvolen senátorem Parlamentu České republiky. V této funkci setrval do roku 2008. Od roku 1968 je členem KDU-ČSL.

V současnosti pracuje jako poradce prezidenta republiky.¹¹⁶

V současnosti má farnost 1137 věřících. A z toho 1045 lidí je římskokatolického vyznání.

---

¹¹⁶ Ing. Josef Kalbáč [online]. 2008 [cit. 2010-04-18]. Ing. Josef Kalbáč. Dostupné z WWW: <<http://kalbac.kdu.cz/region.htm>>.

12. ZÁVĚR

Tato práce byla zaměřena na téma Římskokatolická farnost Radomyšl, její památky a současný stav.

Římskokatolická farnost Radomyšl vznikla ve 14. století a je spojena s činností rodu Bavorů a také působením Suverénního řádu Maléztzkých rytířů ve Strakonících. Sídlo této instituce se nachází na radomyšlské faře a samotná farnost je stále činná i v dnešní době. Pod tuto farnost spadá několik zajímavých sakrálních architektonických památek jako např. farní kostel svatého Martina v Radomyšli, poutní kostel svatého Jana Křtitele tamtéž, filiální kostel svaté Ludmily v Zadních Zborovicích a křížová cesta v Radomyšli.

Při zpracování této práce jsem čerpala z nejrůznějších pramenů a dostupné literatury, ale mým hlavním zdrojem se stal archiv a kroniky. Zaměřila jsem se především na větší a známější památky jako je kostel svatého Martina v Radomyšli, kostel svatého Jana Křtitele tamtéž a kostel svaté Ludmily v Zadních Zborovicích. Tyto objekty jsem blíže charakterizovala z hlediska kulturněhistorického. Jedná se o pozoruhodné stavby, které prošly historickým vývojem od období románského až po 20. století. Každá doba zanechala na těchto objektech určité stopy. Jsou pro nás jakousi „názornou učebnicí.“ Aniž bychom si to uvědomovali, právě z těchto památek se můžeme dozvědět něco z historie.

Avšak neexistuje žádná komplexní literatura, která by dokládala souhrnné informace k těmto památkám, ani k farnosti samotné. Proto jsem se snažila podat ucelený souhrn k dané problematice, který by ji co nejvýstižněji zachytil a přiblížil. Také jsem chtěla poukázat na fakt, že farnost není jen institucí, ale především společenstvím lidí, kteří ji utvářejí.

Chtěla jsem připomenout působení některých osobností, aby na ně nebylo zapomenuto. Ať se jedná o osobnosti z dob minulých, nebo ze současnosti.

Pro zdejší farnost je velikým přínosem pastorační asistentka Terezie Hašanová, která přispívá k jejímu duchovnímu rozvoji. Snaží se přiblížit poselství víry všem lidem a poukázat na důležitost farnosti. Vypomáhá knězi ve všech činnostech, které nemůže sám vykonat. Stará se také o filiální kostel svaté Ludmily. Avšak pouze její péče nestačí, jelikož tyto objekty je třeba opravovat, aby nechátraly. A zde patří veliké zásluhy Ing. Josefu Kalbáčovi, který pro sakrální chrámy vykonal mnohé. Pomohl k zajištění financí na potřebné opravy. Vždy je připraven podat pro svůj kraj pomocnou ruku.

Měli bychom si uvědomovat, že kostely, ale i kapličky mají svou hodnotu. Proto bychom je měli ochraňovat, abychom mohli jejich poselství předat také budoucím generacím. Nikdo nemá právo ničit tyto skvosty a rozkrádat je. Nebo se můžeme jednou dočkat dob, kdy před námi budou svatostánky uzamčeny. Tato práce mě obohatila nejen o kulturní rozhled, ale i mnohé životní zkušenosti. Při vyhledávání informací jsem se setkala s nejrůznějším jednáním a vystupováním některých jedinců. A je pozoruhodné, s jakým přístupem se můžeme setkat na některých místech, kde se zaštitují křesťanskými zásadami. Nejdůležitějším faktem zůstává, že i když farnost má v současnosti méně věřících, než tomu bylo v minulých dobách, každý by se měl zamyslet nad hodnotami a chovat se morálně. Nejen věřící člověk potřebuje víru. Mnohdy se i ateista obrací s prosbou o vyslyšení...

13. SOUHRN

Cílem této diplomové práce je zmapování Římskokatolické farnosti Radomyšl. Věnuje se především problematice vzniku farnosti, jejímu vývoji a památkám. Popisuje okolnosti založení spojené s rodem Bavorů a řádem Maltézských rytířů, její historii a současnost. Zabývá se významnými osobnostmi a jejich vlivem na rozvoj radomyšlské farnosti a také se zaměřuje na její památky. Mezi nejvýznamnější patří farní kostel svatého Martina, poutní kostel svatého Jana Křtitele v Radomyšli a filiální kostel svaté Ludmily v Zadních Zborovicích. Dále se k památkám této farnosti řadí Křížová cesta v Radomyšli a kaple v přilehlých obcích spadajících pod zdejší farní obvod. Práce blíže popisuje vznik, historii a architekturu těchto staveb.

Diplomová práce byla vypracována z velké části na základě badatelské činnosti a autopsie. Dále obsahuje informace čerpané z literatury v uvedeném seznamu. Badatelská činnost se zaměřila především na návštěvu archivů, různých úřadů a četbu kronik. Čerpala jsem také z lidových zdrojů, tj. výpovědí mnohých lidí.

Úkolem této práce bylo podat podrobnější a ucelenější pohled na tuto tematiku, jejíž předešlé zpracování je velmi útržkovité a v mnohých směrech neúplné. Dále práce přibližuje na základě srovnání několika období vztah občanů k farnosti, její důležitost a význam.

14. SUMMARY

This dissertation has as its principal aim the study of the parish of Radomysl; it focuses in particular on the emergence of the parish, its development and its monuments. It chronicles the circumstances of the founding of the parish, together with the part played by the house of Bavor and the Order of the Knights of Malta. It goes on to record the history of the parish down to the present day and describes some notable personalities who worked there. Then follows a survey of the monuments of the parish. Among the most significant buildings are the parish church of St Martin, the pilgrimage church of St John the Baptist and the church of St Ludmila in Zadni Zborovice. To this category can be added the Way of the Crocc in Radomysl and the smaller chapels of the outlying villages which fall within the boundaries of the parish. The origins, history and architecture of these buildings are examined in some detail.

The dissertation was produced to a great extent by individual research and investigation. Other material has been obtained from the literature listed below. The individual research was directed in the main to visiting archives and different offices. Besides reading the chronicles, I also made use of human sources, i.e. information given to me by many private persons.

The task of the dissertation is to give a more detailed and comprehensive view of the topics discussed, which in the past were covered by material which was fragmented and in many aspects incomplete. Also, by comparing several different periods, it was possible to examine the relationship of the inhabitants to the parish and its importance and meaning in their lives.

15. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Literatura:

- Lifka, Bohumír. Radomyšl. Dějiny jihočeského městečka a jeho okolí. Fotografie a kresby Jiří Černý. 1.vyd. Radomyšl: Obecní úřad v Radomyšli a Nadace historie Radomyšle, 1993. 300 s. ISBN 80-900018-8-2.
- Černý, Jiří. Poutní místa jižních Čech. Fotografie a kresby Jiří Černý. 1.vyd. České Budějovice: Veduta, 2006. 313 s. ISBN 80-86829-19-7.
- Nechvátal, Bořivoj. Radomyšl. Raně středověké pohřebiště. 1.vyd., Praha: Archeologický ústav AV ČR, 1999. 351 s. ISBN 80-86124016-9.
- Fibich, Ondřej. Maltézský řád na Strakonicku. Strakonice: Cor Cortinum, 2004. 24 s.
- Fibich, Ondřej. Rytíři svatého Jana. Písek: Praam. spol.s.r.o., 2004. 250 s. ISBN 80-86616-05-3
- Kašička, František. Radomyšl proměny městečka. Strakonice: Muzeum středního Pootaví, 1983. 116 s.
- Koblasa, Pavel; Mareš, Stanislav. *Také přes Únice a Hubenov šel čas.* obec Únice : [s.n.], 2008. 59 s.
- Reisenberg, Jiří ; Svoboda, Bohumil. *Hospodin rozjasnil svou tvář.* 2. Vyšehrad : Vyšehrad, 2004. 230 s. ISBN 80-7021-724-3.
- Skřivánek, František. Rytíři svatého Jana jeruzalémského u nás. Praha: Klub pro českou heraldiku a genealogii. 1995. 80 s.
- PEŠTA, Jan. Encyklopedie českých vesnic : *Díl II., Jižní Čechy.* 1. Praha : Libri, 2004. 591 s. ISBN 80-7277-149-3.
- Obecní kronika Zadní Zborovice

Internetové zdroje:

- Třebohostice, <<http://www.archeolog.cz/lokalita/trebohostice-hradiste-zamek/14>>.
- Chrášťovice. <<http://www.chrastovice.cz/historie/historiechrastovic>>.
- *Obec Osek* <<http://www.obec-osek.cz/showpage.php?name=historie>>.
- *Obec Třebohostice* <<http://www.trebohostice.unas.cz/obec.php>>.
- *Radomyšl* <http://www.radomysl.com/index.php/cs/z-historie-obce/zajimave-postehy/331-dny-radomyle-v-kostce?start=2>http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99._n._l.
- *Zámek Štěkeň* www.zamek.steken.cz/index.php?page=congregatio>.
- Ing. Josef Kalbáč. <<http://kalbac.kdu.cz/region.htm>>.

Novinové články a sborníky:

- KUNCIPÁL, Karel. O původu obcí : Zadní Zborovice. *Listy Strakonicka*. 02.02.1994, 2, 27, s. 11.
- HRDINOVÁ, Ivana. Kdo byli johanité : z dějin řádu maltézských rytířů. *Listy Strakonicka*. 25.05.1994, 2, 122, s. 11.
- ŠIMON, Eduard . Co rytíř postavil, v noci záhadně zmizelo : okolí Zadních Zborovic je bohaté na mohyly z období laténského. *Listy Strakonicka*. 10.03.1995, 3, 59, s. 11.
- Strakonice - vlastivědný sborník. 1. Kapitoly z historie. [Zpracoval kolektiv autorů]. Vyd. 1. Strakonice : Město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1. 276 s.

Jiné prameny:

- Farní kronika Radomyšl.
- Školní kronika Zadní Zborovice.
- Státní okresní archiv Strakonice.
- Obecní úřad Třebohostice.

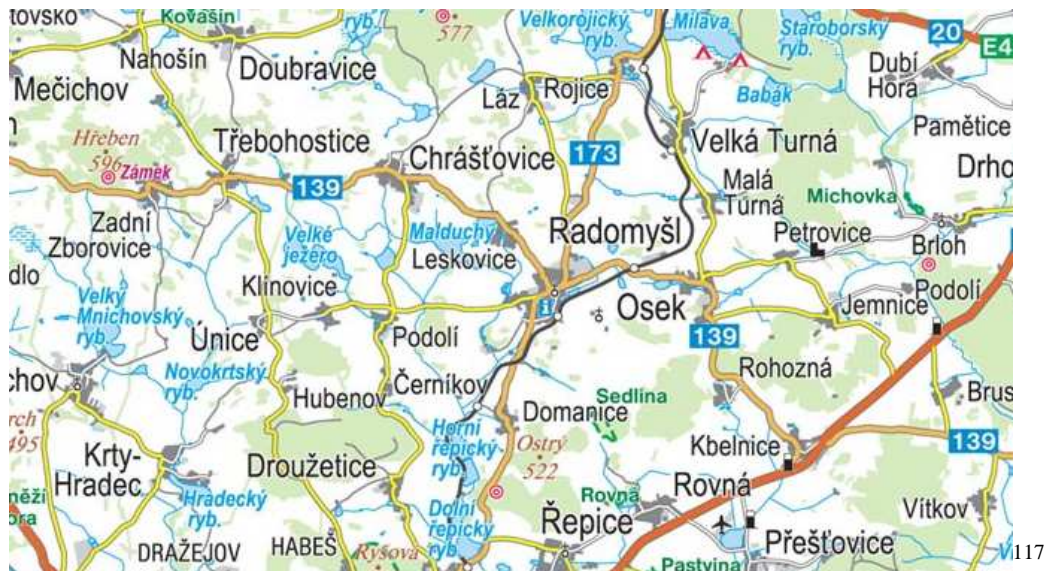

16. SEZNAM PŘÍLOH

1. MAPA OBCÍ SPADAJÍCÍCH POD FARNOST RADOMYŠL
2. MAPA S MÍSTY NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH PAMÁTEK FARNOSTI RADOMYŠL
3. DĚKANSTVÍ V RADOMYŠLI
4. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI - ROMÁNSKÁ AŽ VRCHOLNĚGOTICKÁ PODOBA
5. ŽULOVÁ KŘTITELNICE V KOSTELE SVATÉHO MARTINA
6. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI - KRAKORCE
7. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI - LOMENÁ OKNA
8. INTERIÉR KOSTELA SVATÉHO MARTINA
9. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI - POHLED ZE VŠECH ČTYŘ SVĚTOVÝCH STRAN
10. BOŽÍ HROB U KOSTELA SVATÉHO MARTINA
11. ZVON SVATÉHO VÁCLAVA Z KOSTELA SVATÉHO MARTINA
12. KAPLE SVATÉHO JANA NEPOMUCKÉHO U KOSTELA SVATÉHO MARTINA
13. POUTNÍ KOSTEL SVATÉHO JANA KŘTITELE
14. PRŮČELÍ KOSTELA
15. KARTUŠE GUANDAKARA POPPA Z DIETRICHSTEINA
16. ŠTÍT NAD PRŮČELÍM KOSTELA SVATÉHO JANA KŘTITELE
17. PŮDORYS KOSTELA SVATÉHO JANA KŘTITELE
18. POUSTEVNA U KOSTELA SVATÉHO JANA KŘTITELE
19. INTERIÉR KOSTELA SVATÉHO JANA KŘTITELE
20. FILIÁLNÍ KOSTEL SVATÉ LUDMILY V ZADNÍCH ZBOROVICÍCH-ŽEHNAJÍCÍ KRISTUS
21. PROMĚNA KAPLE NA KOSTEL SVATÉ LUDMILY
22. OLTÁŘ V KOSTELE SVATÉ LUDMILY
23. SVĚCENÍ FILIÁLNÍHO KOSTELA SVATÉ LUDMILY
24. SVĚCENÍ ZVONŮ V KOSTELE SVATÉ LUDMILY
25. FILIÁLNÍ KOSTEL SVATÉ LUDMILY DNES
26. KAPLE KŘÍŽOVÉ CESTY V RADOMYŠLI
27. NALEZENÝ DOPIS Z ROKU 1888
28. PATER JOSEF LUKÁŠ
29. PATER PETR KOUTSKÝ
30. TEREZIE HAŠANOVÁ
31. PĚVECKÝ SBOR SVATÉHO MARTINA
32. DĚKOVNÁ MŠE ZA ÚRODU
33. PŮLNOČNÍ BOHOSLUŽBA -JESLIČKY V KOSTELE SVATÉ LUDMILY
34. PŮLNOČNÍ BOHOSLUŽBA -KOSTEL SVATÉHO MARTINA
35. SLAVNOST 70. VÝROČÍ POSTAVENÍ A VYSVĚCENÍ KOSTELA

17. PŘÍLOHY

1. MAPA OBCÍ SPADAJÍCÍCH POD FARNOST RADOMYŠL

2. MAPA S MÍSTY NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH PAMÁTEK FARNOSTI RADOMYŠL

¹¹⁷ Mapa Radomyšl, http://toulavakamera.ct24.cz/apollo/pictures/mapy/mapa_05_01_11_09.jpg, [cit. 20.4.2010]

3. DĚKANSTVÍ V RADOMYŠLI

Farní budova v Radomyšli

118

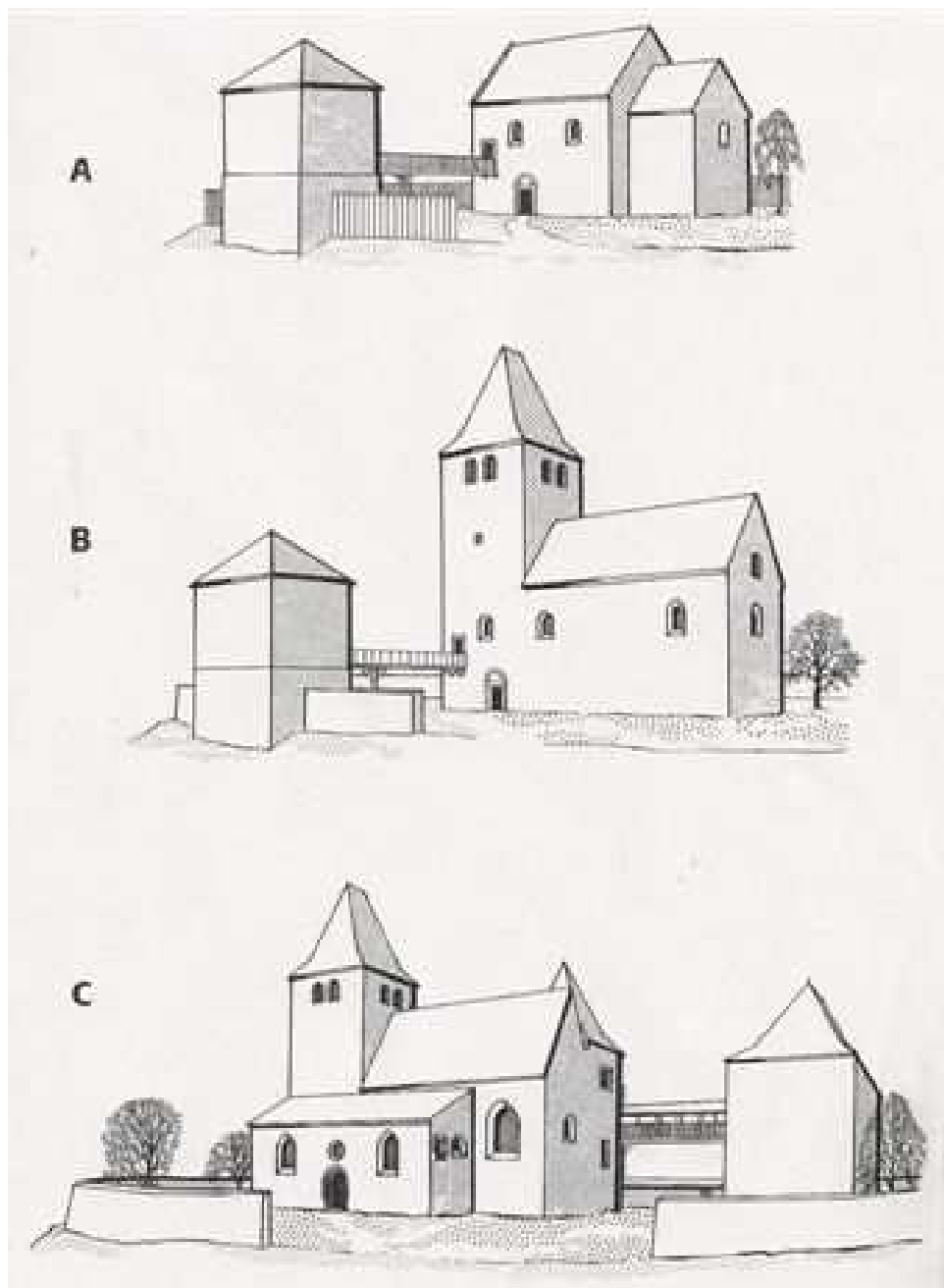
Farní budova v zadních zborovicích

---

¹¹⁸PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

4. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI – ROMÁNSKÁ AŽ VRCHOLNĚGOTICKÁ PODOBA

119

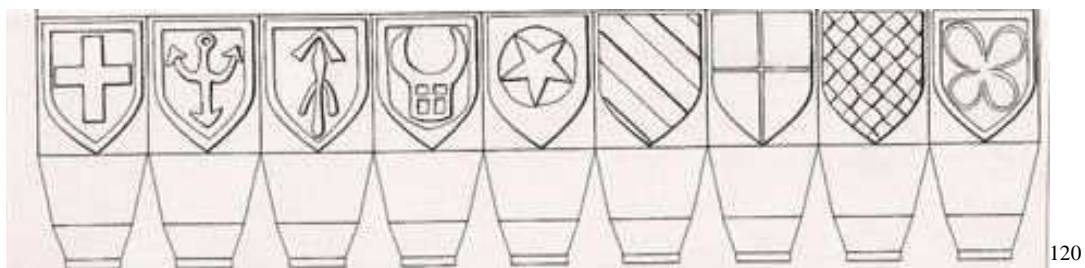
¹¹⁹Nechvátal, Bořivoj. Radomyšl. Raně středověké pohřebiště. 1.vyd., Praha: Archeologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-86124016-9. s. 186.

5. ŽULOVÁ KŘTITELNICE V KOSTELE SVATÉHO MARTINA

ZNAKY NA ŽULOVÉ KŘTITELNICI

120

¹²⁰Nechvátal, Bořivoj. Radomyšl. Raně středověké pohřebiště. 1.vyd., Praha: Archeologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-86124016-9. s. 162.

6. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI - KRAKORCE

7. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI – LOMENÁ OKNA

8. INTERIÉR KOSTELA SVATÉHO MARTINA

Oltář svatého Martina

¹²¹

kruchta

¹²²

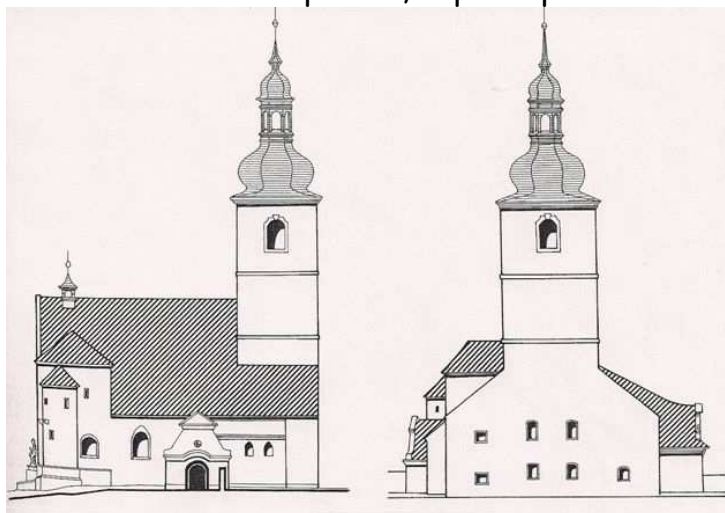
¹²¹KOUBOVÁ, Jana . *Kalvárie a křížové cesty*. [s.l.], 2006. 97 s. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

¹²² Tamtéž.

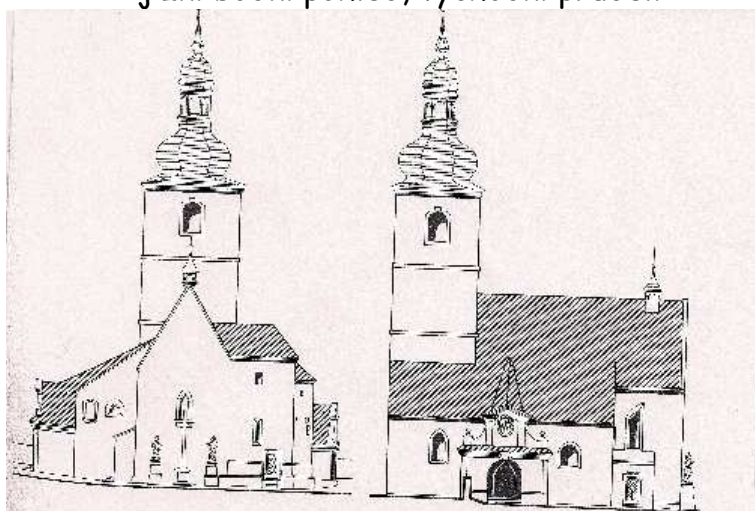

9. FARNÍ KOSTEL SVATÉHO MARTINA V RADOMYŠLI – POHLED ZE VŠECH ČTYŘ SVĚTOVÝCH STRAN

severní boční pohled, západní průčelí

jižní boční pohled, východní průčelí

123

¹²³Nechvátal, Bořivoj. Radomyšl. Raně středověké pohřebiště. 1.vyd., Praha: Archeologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-86124016-9. s. 161-163.

10. BOŽÍ HROB U KOSTELA SVATÉHO MARTINA

11. ZVON SVATÉHO VÁCLAVA Z KOSTELA SVATÉHO MARTINA

124

---

¹²⁴Zpravodaj městyse Radomyšl, Obecní úřad v Radomyšli: 2009. s. 11.

12. KAPLE SVATÉHO JANA NEPOMUCKÉHO U KOSTELA SVATÉHO MARTINA

13. POUTNÍ KOSTEL SVATÉHO JANA KŘTITELE

125

14. PRŮČELÍ KOSTELA

---

¹²⁵PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

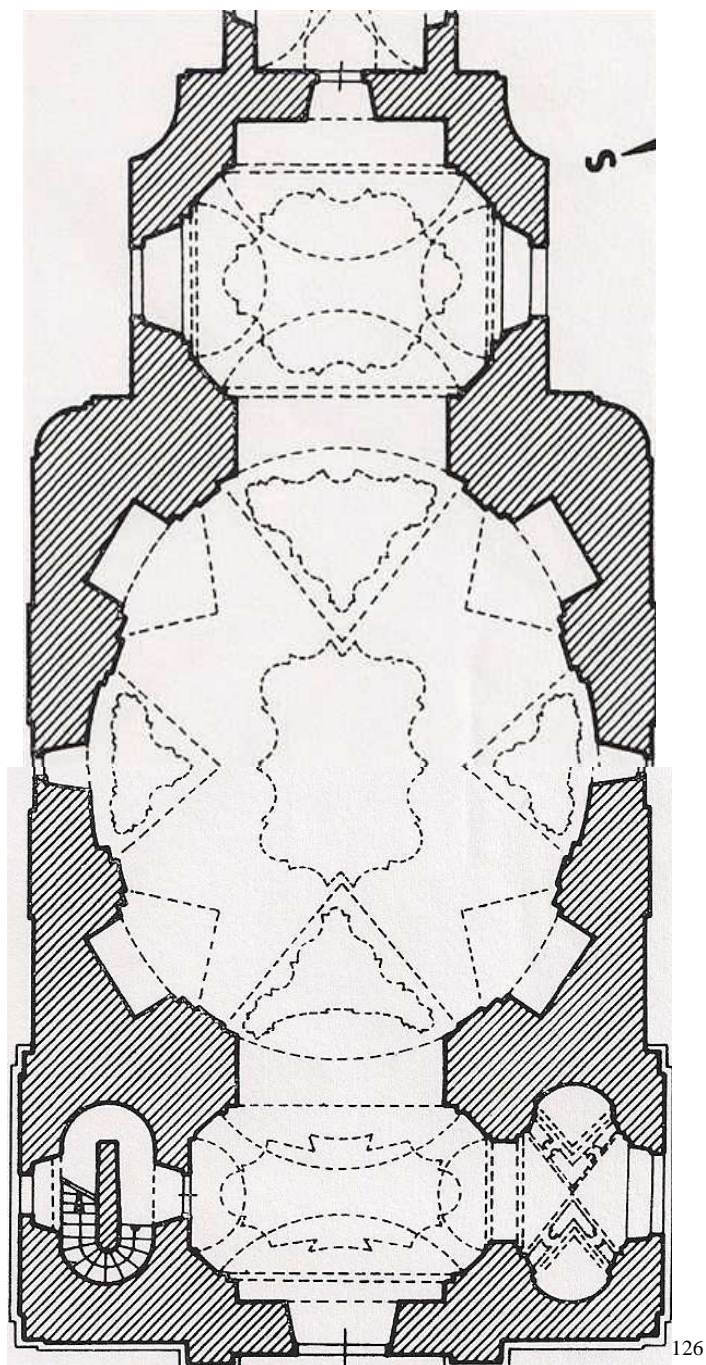
15. KARTUŠE GUANDAKARA POPPA Z DIETRICHSTEINA

16. ŠTÍT NAD PRŮČELÍM KOSTELA SVATÉHO JANA KŘTITELE

17. PŮDORYS KOSTELA SVATÉHO JANA KŘTITELE

¹²⁶Kašička, František. Radomyšl proměny městečka. Strakonice: Muzeum středního Pootaví, 1983. s. 98.

18. POUSTEVNA U KOSTELA SVATÉHO JANA KŘTITELE

19. INTERIÉR KOSTELA SVATÉHO JANA KŘTITELE

hlavní oltář

oltář v kapli svatého kříže

¹²⁷KOUBOVÁ, Jana . *Kalvárie a křížové cesty*. [s.l.], 2006. 97 s. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

¹²⁸Tamtéž.

**20. FILIÁLNÍ KOSTEL SVATÉ LUDMILY V ZADNÍCH ZBOROVICÍCH-ŽEHNAJÍCÍ
KRISTUS**

21. PROMĚNA KAPLE NA KOSTEL SVATÉ LUDMILY

kostel

129

kaple

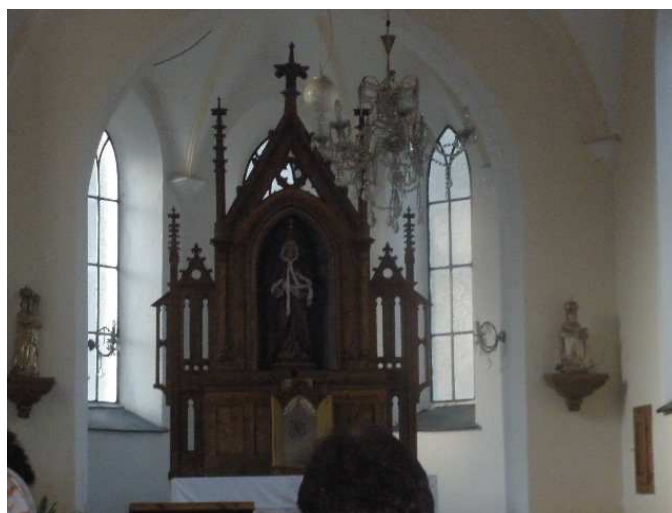
---

¹²⁹ Použito z rodinného alba.

22. OLTÁŘ V KOSTELE SVATÉ LUDMILY

130

¹³⁰ Použito z rodinného alba.

23. SVĚCENÍ FILIÁLNÍHO KOSTELA SVATÉ LUDMILY

Kostelní výbor pro postavení
kostela sv. Ludmily v Zadních
Zborovicích uctivě zve k
SLAVNOSTI
svěcení nového kostela sv. Ludmily
v neděli 22. září 1935.

Všichni přátelé našeho Zborovic-
kého kraje budou vřele vítáni k
této jedinečné slavnosti.

P O R A D :

1. V 9 hod. ranní huděček.
2. V 9 hod. ranní bohoslužba.
3. V 10 hod. kázání.
4. O půl 11. hod. svěcení kostela.
5. V 11 hod. slavné bohoslužby,
Tě Deum a sv. požehnání.
6. Odpo. ve 2¹/₂ hod. sv. požehnání.

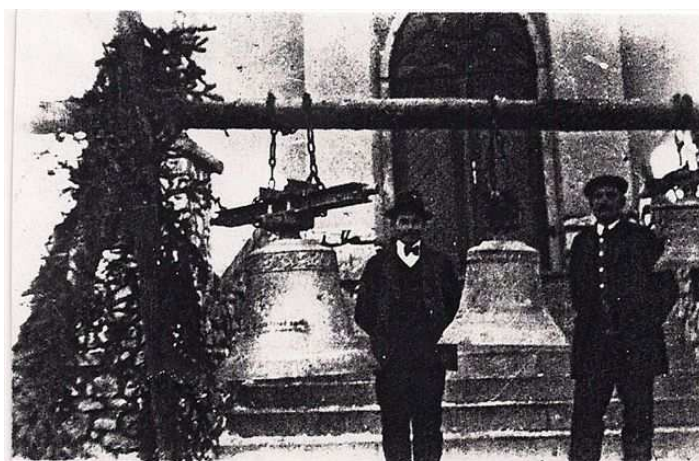
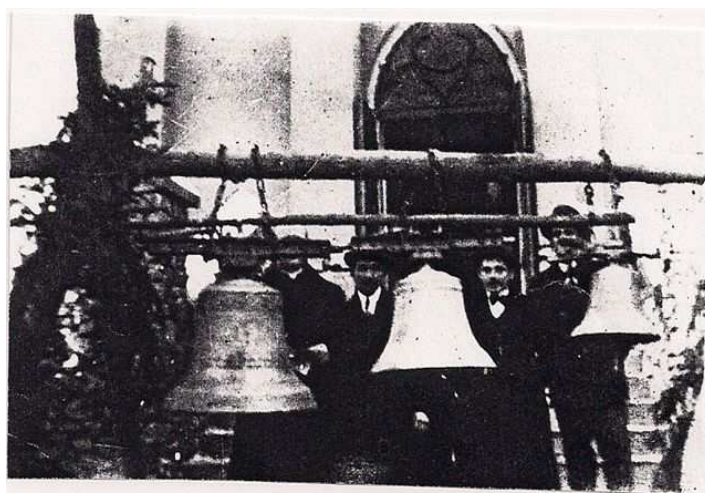
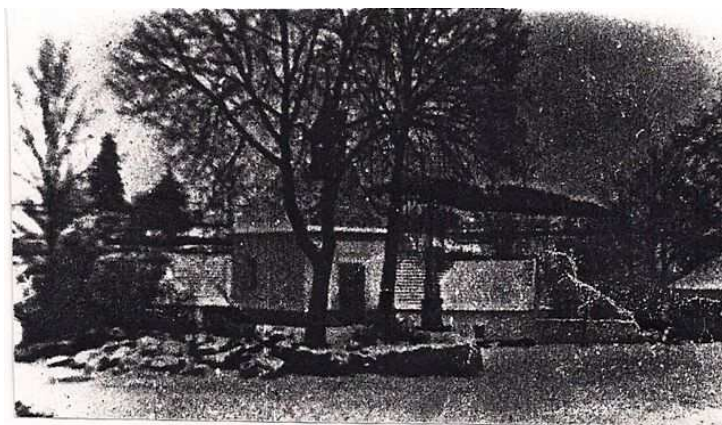
Kostelní výbor prosí účastníky slavnosti, by sobě zakoupili slavnostní odznaky a tak svým zájmem umožnili strýrajci díla na zřízení kostela.

Prof. Josef Picháček, tiskárna

131

¹³¹ Použito z rodinných dokumentů.

24. SVĚCENÍ ZVONŮ V KOSTELE SVATÉ LUDMILY

132

---

¹³² Použito z rodinných dokumentů.

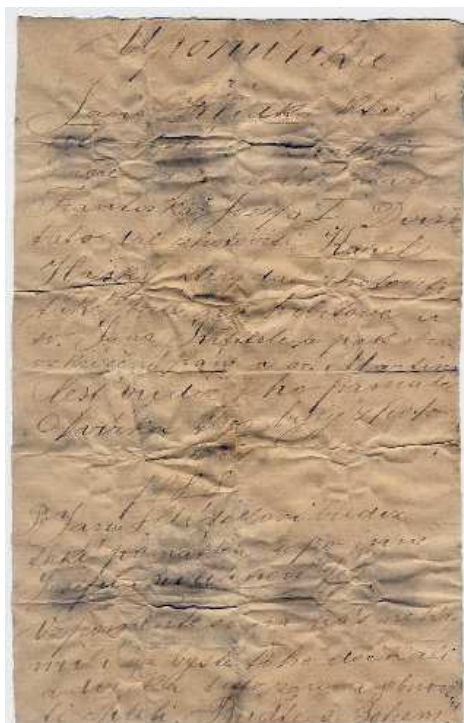
25. FILIÁLNÍ KOSTEL SVATÉ LUDMILY DNES

26. KAPLE KŘÍŽOVÉ CESTY V RADOMYŠLI

27. NALEZENÝ DOPIS Z ROKU 1888

133

¹³³KOUBOVÁ, Jana . *Kalvárie a křížové cesty*. [s.l.], 2006. 97 s. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

28. PATER JOSEF LUKÁŠ

134

29. PATER PETR KOUTSKÝ

135

---

¹³⁴PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990

¹³⁵Tamtéž.

30. TEREZIE HAŠANOVÁ

31. PĚVECKÝ SBOR SVATÉHO MARTINA

136

¹³⁶PŘIBIL, Alois. *Kronika farnosti Radomyšl*. [s.l.] : [s.n.], 1990.

32. DĚKOVNÁ MŠE ZA ÚRODU

33. PŮLNOČNÍ BOHOSLUŽBA - JESLIČKY V KOSTLE SVATÉ LUDMILY

34. PŮLNOČNÍ BOHOSLUŽBA - RADOMYŠL KOSTEL SVATÉHO MARTINA

35. SLAVNOST 70. VÝROČÍ POSTAVENÍ A VYSVĚCENÍ KOSTELA

POZVÁNÍ

na

*slavnostní
poutní mši svatou*

u příležitosti

*70. výročí postavení a vysvěcení filiálního kostela sv. Ludmily
v Zadních Zborovicích,*

kteřá bude sloužena

*v sobotu 17. září 2005 v 16:00 hod. odpoledne
ve zborovickém kostele.*

*Hlavním celebrantem bude biskupský vikář Prelát Václav Dvořák,
kanovník katedrální kapituly v Českých Budějovicích.*

*Předě mši svatou projde obcí slavnostní průvod s hudbou Josefa Nause.
Po mši svaté zvou pořadatelé všechny návštěvníky na poutové kopláče do
prostor místní fary.*

Srdelně zve

Farní společenství kostela sv. Ludmily

137

¹³⁷Použito z rodinných dokumentů.

35. SLAVNOST 70. VÝROČÍ POSTAVENÍ A VYSVĚCENÍ KOSTELA

